

VERBOVSZKI Sándor
Az eljárás lezárult ítélet nélkül.
A dr. CSATÁRY László Lajos ügy
jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében.

*„A meglelt igazság, legyen bár orcája sokféle,
soha nem csalfa, de mindig csak egy.”¹*

1944. III. 19-én a német hadsereg megszállta Magyarországot, és néhány héttel később Kassán keresztül megkezdődött a magyarországi zsidóság deportálása, amely érintette a Kassa környéki zsidók jelentős részét is. 1944. X. 15-én SZÁLASI Ferenc átvette a hatalmat Magyarországon, és ezzel újult erővel folytatódott a zsidók, a politikailag másként gondolkodók üldözése és likvidálása.

Ennek, a Kassán 1941. VII. 1945. I. 18-ig terjedő időszaknak tette kényszerű főszereplőjévé dr. CSATÁRY László Lajost² a Magyar Királyi Rendőrség segédfogalmazóját, a jeruzsálemi Simon WIESENTHAL Center (SWC) vezetője.

Dr. CSATÁRY László Lajos 1942 ősztől 1944. október végéig szolgált a Magyar Királyi Rendőrség személyi állományában segédfogalmazóként az 1938-as első bécsi döntés alapján a Magyar Királysághoz csatolt felvidéki Kassán a rendőrkapitányság kötelékében. *(A polgári magyar állam időszakában Magyarországon úgynevezett kontinentális típusú rendvédelmi modell működött, amelynek az volt a lényege, hogy a rend fenntartása alapvetően két testület működésén nyugodott a rendőrség és a csendőrség szervezetén. Emellett a rendvédelmi modellben részt vettek még a pénzügyőrség, a határőrség, a testőrségek, a koronaőrség, a képviselőházi őrség és a mai fogalmaink szerinti büntetés-végrehajtás, amelyet a korabeli terminológia szerint fegyőröknek hívtak.³ 1919 októberéig kétféle rendőrség működött Magyarországon az állami rendőrségek, a fővárosi rendőrség 1872-től, majd 1881-től,⁴ a határrendőrség 1906-tól⁵ és a fiumei állami rendőrség 1916-tól,⁶ valamint az önkormányzati rendőrségek. A törvényhatósági jogú és a rendezett tanácsú városok önálló rendőri szervezetekkel rendelkeztek.⁷ A magyar rendőrségeket pedig 1919-ben — a fővárosi rendőrség mintájára — államosították.⁸ Vidéken a rendet pedig a Magyar Királyi Csendőrség tartotta fenn.⁹ A polgári magyar állam időszakában a rendet kétféle típusú rendvédelmi testület tartotta fenn: a katonailag szervezett fegyveres őrtestület és a polgári fegyveres őrtestület. A katonailag szervezett fegyveres őrtestület tagjai személyükben katonának minősültek, függetlenül attól, hogy a testületük mely tárca irányítása alá tartozott. Mint katonák a honvédelmi tárca kompetenciájába tartoztak ugyan, a testületük irányítását, ellátását azonban az illetékes szaktárca valósította meg. A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek személyi állományának tagjait a katonákra általában vonatkozó jogok illették meg, illetve kötelezettségek terhelték. E testületeken belüli belső függelmi viszonyok katonaiak voltak. Ezzel szemben a polgári fegyveres őrtestületek személyi állományának a függelmi viszonyai nem katonaiak, hanem hivatalnokiak voltak. A személyi állomány az alá a tárca alá tartozott, amely a testületet irányította és annak anyagi ellátását is biztosította. A polgári fegyveres őrtestületek személyi állományainak tagjai személyükben nem minősültek katonának, így rájuk a katonák általános jogosultságai és kötelezettségei sem vonatkoztak.¹⁰ Az önkormányzati és állami rendőrségek, majd az államosított magyar rendőrség is polgári fegyveres őrtestület volt. A magyarországi rendőrségek államosításáig valamennyi rendőrség önálló rangrendszerrel rendelkezett, 1919-ben azonban a fővárosi rendőrség rangrendszerét tették általánossá az új államosított magyar rendőrségnél.¹¹ Ezen testület neve Magyar Királyi Állami Rendőrség volt, amelyet 1931-ben — szervezeti módosításokkal egybekötve — Magyar Királyi Rendőrségre változtattak.¹² 1944-ben a Magyar Királyi Rendőrségnél — háborúra való tekintettel — bevezették a katonai rangokat.¹³ A magyarországi rendőrségek, majd az államosított rendőrség egyenruházata azonban sohasem volt azonos a honvédség, illetve a társ rendvédelmi testületek egyenruházatával, így a különböző egyenruhát viselő személyeket nem lehetett összekeverni. a szerk.) (I.sz. melléklet)*

Mivel a kassai rendőrkapitányságon ő beszélte anyanyelvi szinten a német nyelvet, dr. HORVÁTH György, Kassa akkori vidéki rendőrfőkapitány helyettese a tolmácsolással és a német parancsnoksággal történő összekötő tiszti feladattal bízta meg. Feladata a magyar rendőrség és a német egység vezetője közötti információk közvetítéséből állt, így mind a rendőrségen, mind a

városban az ő neve vált ismertté, és ez által maradt meg sokak emlékezetében. Nevét a háborút követően Magyarországon a dr. HORVÁTH György volt kassai vidéki rendőrfőkapitány helyettes ellen lezajló népbírósi eljárásban¹⁴ is felhasználták. Szlovákiában pedig kollaboráció és fasiszta megszállás bűncselekmény elkövetése miatt dr. CSATÁRY László Lajos, mint volt magyar kassai rendőrkapitány ellen indult népbírósi eljárás,¹⁵ melyet halálos ítéletével zártak le.

Ez a több mint 70 év távlatába is visszanyúló nyomozás nem lehetett volna eredményes, ha a levéltárakban és közkönyvtárakban történő kutatásaim során az ott dolgozó vezetők és munkatársak a témában tartott konzultációkon az elhivatottságuknak köszönhetően egy-egy akadály felmerülésekor nem segítettek volna továbblendíteni munkámat.

Köszönet illeti az Országos Széchényi Könyvtár, a Magyar Nemzeti Levéltár, Budapest Főváros Levéltára, a Hadtörténelmi Levéltár, a Pest Megyei Levéltár, a Veszprém Megyei Levéltár és Kassa Állami Levéltára minden olyan munkatársát, akik kutatómunkámat segítették.

Ezúton fejezem ki köszönetemet azoknak a Felvidéken élő magyaroknak, akik szakmai tudásuk révén a Kassai Állami Levéltárból származó szlovák nyelvű periratok magyar nyelvre történő fordításában segítettek. Köszönet illeti továbbá az érintett kanadai hivatalok munkatársait, akik a Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) által kezdeményezett és a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) által 1993 és 1997 között lefolytatott nemzetközi nyomozás során keletkezett „Ladislaus Csizsik-CSATARY” ügy dokumentációjához¹⁶ segítettek hozzájutni és mindazokat, akik lefordításukban segítségemre voltak.

Dr. CSATÁRY László Lajos Magyarországon és az ellene 2011 szeptemberében háborús bűncselekmények elkövetése gyanúja miatt indított eljárás alapja

Dr. CSATÁRY László Lajosban már az 1990-es évek elején felmerült a Magyarországra történő hazatelepülés gondolata. A Kanadában töltött negyvennyolc év során magyarországi kapcsolata nem sok volt, a hazai viszonyokat kevésbé ismerte, ezért tájékozódni próbált. 1997-ig több alkalommal is járt Magyarországon. Ügyvédet bízott meg azzal, hogy járjon utána, vissza tud-e térni Magyarországra, merül-e fel a hazatéréssel kapcsolatban valamilyen jogi, vagy más akadály. A kedvező választ megkapva 1997-ben az egyik kanadai nagyváros magyar konzulátusán jelezte hazatérési szándékát. Felvéve a magyar állampolgárságot, kanadai állampolgárságáról lemondva, magyar okmányok birtokában feleségével együtt még abban az évben Magyarországra települt.

Efraim ZUROFF, a jeruzsálemi Simon WIESENTHAL Center igazgatója 2012. IV. 14-én a „The Jerusalem Post” hasábjain hozta nyilvánosságra, hogy 2011 szeptemberében a magyar ügyészségen feljelentette a Budapesten élő dr. CSATÁRY László Lajos háborús bűnöst, és aki ennek ellenére még mindig nincs börtönben.

2012. IV. 19-én Efraim ZUROFF ismét a „The Jerusalem Post”-ban jelentette be, hogy a magyar ügyészségen az általa 2011 szeptemberében feljelentett és Budapesten élő kilencvenöt éves dr. CSATÁRY László Lajosnak kulcsszerepe volt abban, hogy 1941 nyarán háromszáz zsidót Kassáról az ukrajnai Kamenyec-Podolszkij-ba deportáltak, ahol szinte mindegyiküket meggyilkolták.

A központ szerint dr. CSATÁRY László Lajos 1944 tavaszán Kassán rendőrpáncsnokként részt vett több mint 15 000 zsidó Auschwitzba deportálásának megszervezésében is. Efraim ZUROFF bejelentése szerint dr. CSATÁRY László Lajos a Simon WIESENTHAL Center által legkeresettebb tíz háborús bűnös nevét tartalmazó körözési listájának első helyén állt.

Figyelemre méltó tény azonban, hogy dr. CSATÁRY László Lajos neve 2012 előtt, —KÉPÍRÓ Sándor 2011-ben hasonló ügyben indított és bíróság által történő felmentéséig — egyetlen Simon WIESENTHAL Center listán sem szerepelt.

2012. VII. 18-án a Budai Központi Kerületi Bíróság végzéssel¹⁷ dr. CSATÁRY László Lajos budapesti lakost a Büntetőtörvénykönyv Btk. 165.§-ba ütköző egyéb háborús bűncselekmény elkövetése megalapozott gyanúja miatt házi őrizetbe helyezte.¹⁸

A Büntető törvénykönyv 165. §-a szerint az egyéb háborús bűntettekről külön jogszabály rendelkezett.¹⁹ „Az Ideiglenes Nemzetgyűlés által 1944. december 21-22. napjain a Debrecenben adott felhatalmazás alapján az ideiglenes nemzeti kormány attól a sürgősétől vezetettve, hogy mindazok, akik a magyar népet ért történelmi katasztrófa okozói, illetve részesei voltak, mielőbb elnyerjék büntetésüket, az esküdtbíróságnak törvényhozás útján való visszaállításáig a népbíráskodás megvalósítása tárgyában a következőket rendeli:

Általános rendelkezések

1. § *A jelen rendeletben körülírt bűncselekmények az esetben is büntethetők, ha a cselekmény a rendelet életbeléptekor már befejeztetett, s a cselekmény befejezésének időpontjában fennállott törvényes rendelkezések alapján az büntethető nem volt. . . .*

Különös rész

11. § *Háborús bűnös az:*

5. *aki a megszállott területek lakosságával vagy a hadifoglyokkal való bánás tekintetében a háborúra vonatkozó nemzetközi jogszabályokat súlyosan megsértette, vagy a visszacsatolt területek lakosságával a reábizott hatalommal visszaélve kegyetlenkedett, vagy aki általában akár belföldön, akár külföldön felbujtója, tettese vagy részese volt emberek törvénytelen kivégzésének vagy megkínzásának.*”²⁰

A dr. CSATÁRY László Lajos ellen tett feljelentés

Efraim ZUROFF 2011. IX. 21-én a Budapesti Nyomozó Ügyészségen feljelentést tett:

„A hamis vád és a hatóság félrevezetésének törvényes következményeire történt figyelmeztetést megérettem és tudomásul vettem. 2011. szeptember 8-án jutott a tudomásomra e-mail formájában, amelyből értesültem, akkor még név nélkül, hogy náci háborús bűnös él itt Magyarországon, Budapesten. Talán két-három nappal később újabb e-mailt kaptam tőle, miután megírt nekem, hogy névtelen marad, amelyben már arról tájékoztatott, hogy ezt a bizonyos személyt Csatóry Lászlónak hívják. Az e-mailekből később derült ki az is számomra, hogy egy ismeretlen hölgyről van szó. Ezt ő állította magáról, hogy igaz-e, nem tudom. Az e-maileket ettől az ismeretlentől »informátor 1944« név alatt kaptam. Ez az informátor annyit közölt még Csatóry Lászlóról, hogy ő volt a kassai gettónak a parancsnoka.

Ezt követően én kezdtem el vizsgálni az iránt, hogy helytállóak-e az e-mailekben foglaltak. Ennek során azt állapítottam meg, hogy a második világháború alatt Kassán két gettó volt, és egy Csatóry László nevű személy volt annak a gettónak a parancsnoka, ahol azok a zsidók voltak bezárva, akik korábban valamilyen kitüntetésben vagy egyéb elismerésben részesültek a magyar államtól, illetve első világháborús veteránok voltak. Ebben a gettóban ezer zsidó volt. Az általuk összegyűjtött anyagokból az derül ki, hogy Csatóry László rendkívül kegyetlenül bánt azokkal a zsidókkal, akik oda abba a gettóba voltak zárva. A meglévő adatok szadistának titulálták. A feljelentésemhez csatolt mellékletből számomra az derül ki, hogy a parancsnoksága alatt lévő embereket rendszeresen kínozták, és olyan feladatok elvégzésére kényszerítette, amelyen még az SS katonák is megbotránkoztak.

Kérdésre elmondom, az eddigi adatgyűjtésünk során nem merült fel még arra adat, hogy Csatóry László személyesen ölt volna meg egy vagy több embert. Tehát, ahogy említettem, az e-mailekben az ismeretlen arról is tájékoztatott bennünket, hogy ez a bizonyos Csatóry László itt, Budapesten a XII. kerület Győri u. 3. szám alatt lakik, és közölte azt is, hogy a GEG-784 frsz-ú Ford Scorpio típusú személygépkocsit használja. Az adatgyűjtésünk során megadott lakcím közelében valóban megtaláltuk parkolva a GEG-784 frsz-ú Ford Scorpio típusú személygépkocsit. Egyedüli problémám az, hogy személyesen nem láttuk, és nem is találkoztunk Csatóry Lászlóval.

Véleményem az, hogy az informátor által elmondottak kivétel nélkül igaznak bizonyultak, ezért nagy valószínűséggel az is helytálló, hogy arról a Csatóry Lászlóról van szó, aki ténylegesen a Kassán felállított egyik gettó parancsnoka volt. Ezért kérem az ügyészséget, hogy állapítsák meg erről a Csatóry Lászlóról van-e szó és amennyiben igen, úgy kérem hogy vele szemben háborús bűntett elkövetése miatt járjanak el. Az informátor annyit közölt még, hogy rendkívül jó egészségi állapotban van, úgy néz ki mint egy hetven éves, de vigyázni kell vele, mert ha megneszeli, hogy ellene valamilyen eljárás folyik, akkor Angliában élő lányához vagy esetleg Portugáliába költözik. Azt is leírta, hogy a lánya rendkívül jó anyagi körülmények között él.

A meglévő adatok birtokában egyéb kutatásaink alapján találtunk egy olyan Csatóry Lászlót, aki 1915. március 3.-án született, és aki Kanadába ment a második világháború után. Tudomásom szerint Csatóry Lászlót 1948-ban itt, Magyarországon az általa elkövetettek miatt halálra ítélték távollétében.

Csatóry László, — akit teljes nevén Csizsik-Csatóry Lászlónak hívnak — 1949-ben érkezett Kanadába, ahol 1955-ben kapta meg az állampolgárságot. 1997-ben veszítette el kanadai állampolgárságát, mert a kanadai állam a múltban elkövetett háborús cselekményeinek elhall-

gatása miatt megfosztotta ettől. Az 1997-es kanadai döntés azt tartalmazza, hogy az állampolgárságtól való megfosztás alapját az képezte, hogy elhallgatta egyrészt azt, hogy a Magyar Királyi Rendőrségnek volt tagja, másrészt pedig azt, hogy közreműködött zsidók gettókba zárásába és koncentrációs táborokba való küldésében 1944-ben. A döntés ellen nem élt jogorvoslattal, és önként elhagyta Kanadát.

Kérdésre elmondom, amikor megkérdeztem az ismeretlen informátoromat, hogy az ő általa megjelölt Csatóry László mióta él Budapesten, akkor azt válaszolta nekem, hogy 1997. óta. Sőt, még azt is megírta, hogy a XII. ker. Győri u. 3. szám alatt 2003. óta él. Az informátor közölte azt is, hogy a lakás tulajdonosa a lánya, akit Smithnek hívnak.

Kaptunk egy listát a Csehszlovákiai Zsidók Egyesületétől azokról a túlélőkről, akik annak idején Kassán éltek, illetve a gettóba voltak zárva. Ezek mindegyike jelenleg Izraelben él és több mint valószínűleg kivétel nélkül beszélnek magyarul.”²¹

Efraim ZUROFF a 2012. VI. 5-ei keltezésű, Budapesti Nyomozó Ügyészségnek írt levele szerint dr. CSATÁRY László Lajosnak 1941 júliusában szerepe volt abban is, hogy háromszáz, magyar állampolgársággal nem rendelkező, Kassán élő zsidó származású személyt — férfiakat, nőket és gyerekeket — deportáltak Kamenyec-Podolszkij-ba Ukrajnába, ahol őket megölték.

Az ausztráliai Sydney-ben élő WEINBERGER Marika állítása szerint, dr. CSATÁRY László Lajosnak a deportálásoknál kiemelkedő szerepe volt abban, hogy személyesen rendeltette vissza Kassára a munkaszolgálatból három nagybátyját, hogy őket is deportálni lehessen Ukrajnába, ahol mindhármukat megölték.

Efraim ZUROFF az ügyészségnek eljuttatott levelében leírtakat 2012. VII. 9-én Budapesten történt tanúkihallgatása során megerősítette.

„Annyit kívánok pontosítani a feljelentésem, hogy az általam megnevezni nem kívánt informátoromról akkor még nem tudtam, hogy férfi vagy nő, de most már tudom, hogy férfi, de nevét most sem tudom. Elmondani kívánom, hogy eredeti feljelentésem az alábbiakkal kívánom kiegészíteni. Körülbelül egy hónappal ezelőtt kapcsolatba léptem egy Ausztráliában, Sydneyben élő hölgygel. Ő holokauszt túlélő, és a háború idején Kassán élt. Első beszélgetésünk során Csatóry László szerepéről beszélgettem vele, az 1944 tavaszán történt auschwitz-i deportálások kapcsán. Ennek során egy nagyon érdekes gondolatot vetett fel.

Elmondása szerint Csatórynak szerepe volt abban is, hogy 1941. nyarán Kassáról magyar állampolgársággal nem rendelkező zsidókat deportáltak a jelenleg Ukrajnához tartozó Kamenetz-Podolskba. Magyarozatképpen el kívánom mondani, hogy saját ismereteim szerint körülbelül 18 000 Magyarországon élő, de magyar állampolgársággal nem rendelkező zsidót tartóztattak le 1941 nyarán Magyarország egész területén, és deportálták őket Kamenetz-Podolskba, ahol őket szinte kivétel nélkül meggyilkolták.

Visszatérve a hölgy által elmondottakra, állítása szerint családjának kilenc tagját deportálták így, és őket mindannyiukat Kamenetz-Podolskban gyilkolták meg. Természetesen ezt ez a hölgy csak a háború után tudta meg. Ezt úgy pontosítom, hogy a halálukat csak a háború után erősítették meg.

Ez a hölgy Csatóry szerepéről elmondta, hogy négy nagybátyját korábban munkaszolgálatra vezényelték, de Csatóry kifejezetten személyesen eljárva visszahozatta őket Kassára, hogy a többi zsidóval együtt őket is deportálhatni lehessen. Szintén saját tudomásom, hogy mintegy 300 zsidót deportáltak így csak Kassáról. [...]

Közölni kívánom Csatóry László általam ismert jelenlegi tartózkodási helyét. Tudomásom szerint ugyanis már nem a Győri utca 3. szám alatt lakik, hanem a Budapest XI. kerület Jagelló utca 4/A. szám alatt a földszint 2. lakásban.

Kérdésre elmondom, hogy nem vagyok benne teljesen biztos, hogy Csatóry László miért költözött el, de elképzelhető, hogy ez visszavezethető arra, hogy felkerült a Wiesenthal Központ által készített és a tíz legkeresettebb háborús bűnöst megnevező listára. Az eredeti informátorom először azt mondta, hogy Csatóry László esetleg külföldre fog menekülni, de időközben tudomására jutott az új lakcím. Magam nem vagyok teljes mértékben biztos, hogy Csatóry László külföldre menekülne, de ennek a lehetősége mindenesetre fennáll. Véleményem szerint ezt minden eszközzel meg kell akadályozni, hiszen ha elmenekül, sokkal nehezebb lesz őt eljárás alá vonni, illetve az ő ügyében igazságot szolgáltatni. Csak remélni tudom, hogy az Önök hatóságának meg lesz a menekülése megakadályozásához elégséges ereje és módja.”²²

Efraim ZUROFF 2011. IX. 21-én tett feljelentéséhez két országban lefolytatott népbírósi eljárás anyagait vette alapul.

Az egyik, a Magyarországon az 1945-1946-ban zajló 197/1946. számon a budapesti népbíróság által lefolytatott büntetőeljárás, amely dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes ellen indult többek között az 1944-es kassai deportálások során elkövetett háborús bűncselekmények miatt, és amely eljárás során dr. CSATÁRY László Lajos rendőrségi segédfogalmazó neve is felmerült.

A másik, Szlovákiában 1947-1948-ban a kassai népbíróság által dr. CSATÁRY László Lajos (Dr. Ladislav / László / CSATÁRY) volt magyar kassai rendőrkapitány ellen indult fasiszta megszállítás és kollaboráció, benne az 1944-es kassai deportálások során elkövetett háborús bűncselekmények miatt lefolytatott eljárás.²³

Mind a magyarországi, mind a szlovákiai ügyekben jogerős bírói ítéletek születtek. A kihallgatott tanúk vallomásaikat eskü alatt tették meg.

Efraim ZUROFF a 2011 szeptemberében Budapesten tett feljelentését 2012 június elején kiegészítette azzal, hogy az Ausztráliában élő WEINBERGER Marika kilenc családtagjának 1941 augusztusában Kamenyec-Podolszkij-ba történt deportáltatása és haláluk, kifejezetten dr. CSATÁRY László Lajos közreműködésével történt. A feljelentésében leírtakat és az általa a későbbiek során beterveztett újabb „bizonyítékokat” elégségesnek vélte annak bizonyítására, hogy dr. CSATÁRY László Lajos a 2011-ben hatályban lévő magyar Büntetőtörvénykönyv 165.§-a szerinti egyéb háborús bűntettnek minősülő bűncselekményeket elkövette.

2012 augusztusában a kassai ügyészséghez érkezett feljelentés szerint dr. CSATÁRY László Lajos „volt magyar kassai rendőrkapitány” felelőssége volt egy tizenhét éves kassai illetőségű fiú 1945. I. 10-én történő elfogása és deportálása.²⁴ Ez a feljelentés egy újabb háborús bűncselekmény elkövetése miatti ügy Szlovákiában induló bírósági eljárás lehetőségét vetette fel.²⁵

Efraim ZUROFF reményei szerint a 2011 szeptemberében tett feljelentése alapján indult büntetőeljárás olyan bírósági ítélettel zárulhat, amelyhez időközben egyesíthetik a 2012 őszén Kassán feljelentett újabb ügyet.

A dr. CSATÁRY László Lajos személyének tulajdonított jogsértések

2012 áprilisa és 2013 augusztusa között a médiában megjelenő magyar és külföldi sajtócikkek, videó riportok, túlélők, tanúk, szemtanúk visszaemlékezései, a különböző interjúk, tanulmányok médiában megtörtént publikálása és a Budapesti Nyomozó Ügyészség által nyilvánosságra hozott gyanúsítás alapján állt össze az a felsorolás, amely az 1941 júliusa és 1945 januárja közötti időszakban Kassán a dr. CSATÁRY László Lajosnak tulajdonított, vagy az ő vélt közreműködésével elkövetett jogsértéseket, eseményeket, eseteket foglalta össze.

Dr. CSATÁRY László Lajos Magyar Királyi Rendőrség segédfogalmazójának „bűnlajstroma”:

- 1941. július-augusztusban Kassán tevékenykedett, és befolyását latba vetve a munkaszolgálatból visszarendelt háromszáz zsidó személyt — többek között WEINBERGER Marika kilenc rokonát —, akiket deportált Ukrajnába Kamenyec-Podolszkij-ba, ahol őket szinte kivétel nélkül meggyilkolták.²⁶

- 1944. április-május-június hónapokban a Kassán létrehozott téglagyári internálótábor előljárójaként vagy többek szerint gettóparancsnokként pusztá kézzel és kutyakorbáccsal rendszeresen, minden különösebb indok nélkül verte és bántalmazta az internáltakat nemre, korra és egészségi állapotra tekintet nélkül, így például KOVÁČ Emilt és feleségét, SCHWARTZ Žigmundot és GÁDOR Františeket.

- Kassai rendőrkapitányként dr. CSATÁRY László Lajos adta ki azt a parancsot, amely alapján a téglagyári internáló táborból szökést megkísérlőkre felszólítás nélkül kell löni.

- A téglagyári internáló táborban fogva tartott közel 12 000 zsidó személyt 1944. május közepe és június eleje között, összesen négy-öt transzporttal, vasúti úton, tehervagonokba zsúfolva különböző, a németek által megszállt területeken lévő koncentrációs táborokba deportáltatta, és tudomása volt arról is, hogy a deportálandók olyan körülmények közé kerülnek, ahol életük és testi épségük veszélybe kerül.

- A zsidóság előbb gettóba, majd a téglagyári internáló táborba szállításánál, később az elszállítandók kijelölésénél és a csendőrségnek átadásánál tevékenyen közreműködött, és az egyes transzportok elindításánál jelen volt.

- A negyedik transzport elindítását megelőzően, 1944. VI. 2-án a deportálandók közé tartozó BALKÁNYI Sándor arra vonatkozó kifejezett kérése ellenére megtiltotta, hogy a körülbelül

nyolcvan fővel telezsúfolt, ablaktalan tehervagonokon az abban tartózkodók amúgy is emberte- len körülményeinek megkönnyítése érdekében ablakokat vágjanak.²⁷

- 1944 novemberében a Magyar Királyi Rendőrség kassai rendőrkapitánysága politikai rendőrségi részlegének elöljárójaként — a szlovákiai népbírósi eljárásban, mint volt magyar kassai rendőrkapitány —, több száz demokratikus gondolkodású, illetve általa kommunistának bélyeg- zett személyt vetetett őrizetbe, akiket később a német, illetve magyar hatóságok által foganato- sított formális — a bántalmazásokat, illetve a kényszervallatást sem nélkülöző — kihallgatáso- kat követően vagy több esetben kihallgatás nélkül előbb Komáromba, majd különböző koncent- rációs táborokba deportáltatott. Egyes ilyen módon őrizetbe vett személyek, mint például SCHMUTZER József bántalmazásában személyesen is részt vett, míg más személyek nevezetesen SEMETKAY Mikuláš bántalmazásánál csak jelen volt, de azt semmilyen módon nem akadályozta meg, és erre kísérletet sem tett.

- 1944. XI. 7-én letartóztattatta ZSUROVSZKY Zoltán kassai lakost, aki ellene 1944. XI. 4-én fegyveres merényletet kísérelt meg, és a letartóztatott személy bántalmazásánál jelen volt.

- 1944 novemberében — mint a Nyilaskeresztes Párt DARABOS László által vezetett kassai szervezetének a tagja — részese volt mintegy kétszáz fő tehervagonokban deportált zsidó sze- mély gázzal történt kivégzésének.²⁸

- 1944 novembere és 1945 januárja között Kassán több mint ötszáz embert gyilkoltak meg a nyilas hatalom képviselői, amely tettekért dr. CSATÁRY László Lajos is felelős.

- 1945. I. 5-én Kassa Fő utcáján tizenkét katonaszökevényt és partizángyanús személyt akasz- tatott fel.

- 1945. I. 10-én dr. CSATÁRY László Lajos és társai ok nélkül letartóztattak, majd a kassai rendőrkapitányság Moyzes utcai épületében fogva tartottak egy tizenhét éves kassai férfit. Az érintettet később kényszermunkára egy pontosabban nem meghatározott németországi helyszín- re deportálták, ahonnan csak 1945. VIII. 14-én tért vissza Kassára. A bűncselekményt az elkö- vetők az államhatalom képviselőiként követték el.

- Kassa felszabadulása előtt két nappal, 1945. I. 17-én, a Ťahanovsky-alagút mellett tizenhét embert lőttek agyon bestiális módon. A tettekért dr. CSATÁRY László Lajosnak is viselni kell a felelősséget, aki abban az időben magas rangú rendőri tisztviselőként a transzportok megbízott szervezője és a Nyilaskeresztes Párt rendkívül aktív tagja volt.

A dr. CSATÁRY László LAJOS ügy feltárása, a bizonyítékok és tények felkutatása

Dr. CSATÁRY László Lajos büntetőeljárás alá vonását követő időszakban a mindennapos beszél- getések alkalmával sorra elevenedtek fel olyan események, időpontok, történések emlékei, amelyeket józan ésszel végiggondolva a felrótt bűncselekmények fizikai megvalósulásának le- hetetlenségét vetették fel. Dr. CSATÁRY László Lajos visszaemlékezései mind helyszínekre, mind időpontokra, mind történésekre vonatkozóan olyan részletesek és pontosak voltak, melyet csak olyan valaki tud többször is ugyanúgy felidézni és azokra később visszatér-ve részleteiben is tovább pontosítani, aki azokat át- és megélte. Dr. CSATÁRY László Lajos a Budapesti Nyomo- zó Ügyészségen gyanúsítottként történő kihallgatásai során és beadott indítványjaiban tételesen és összefüggéseiben is cáfolta mind az Efraim ZUROFF feljelentésben, mind a médiában megje- lenő terhére rótt cselekményeket.

Dr. CSATÁRY László Lajos védelmét kirendelt védő látta el, mert megbízásos alapon erre egyetlen ügyvéd sem vállalkozott köszönhetően annak a közhangulat alapján kialakult véle- ménynek, amely szerint „*hogyan lehet egy ilyen embert védeni?!*” Ez, valamint az a körülmény, hogy házi őrizete során mindössze napi két óra időtartamban hagyhatta el lakását, az érdemi és cáfoló bizonyítékok felkutatásán alapuló védekezésének lehetőségét eleve kizárta.

Dr. CSATÁRY László Lajos 2012. VII. 18-án történő házi őrizetbe helyezését követő hóna- pok során többször felmerült annak gondolata, hogy a kihallgatásokon az általa elmondottakat alátámaszthatják olyan levéltári dokumentumok, amelyek bizonyítéku- l szolgálhatnak a mindun- talan felmerülő véltlenségére vonatkozóan.

2012 őszén kezdődött meg a munka, amely a számításba vehető levéltárak és közkönyvtárak archívumaiban lévő több ezer oldalnyi dokumentum elolvasása és tanulmányozása során tárta fel azokat a bizonyítékokat, amelyek a dr. CSATÁRY László Lajos ügyben végül a valóságot hozták felszínre.

A nyomozó-kutató munkával kapcsolatban sok esetben elhangzik a meggyőződés szó és az, hogy hinni kell az ügyben. Ez így nem teljesen valós, mert a nyomozás sikere nem hit, illetve

meggyőződés kérdése. A nyomozás eredményessége az ügy alapos megismerésén, megtanulásán, a cáfolthatatlan bizonyítékok felkutatásán, azok helyes értékelésén, elemzésén és megfelelő logikai sorrendbe történő illesztésén múlik.

Az előkészítés során kutatási terv készült, amely meghatározta az elvégzendő feladatokat, a kutatásra kerülő időszakot, a kutatás módját, irányát és azok helyszíneit, de egyben lehetőséget hagyva az esetleges újabb felmerülő események, momentumok megismerésének.

A kutatómunka a magyar és külföldi levéltárakban, közönyvtárakban fellelt több ezer oldal kivevő archivált irat, könyv, több száz méter mikrofilm elolvasása, tanulmányozása, az ügghöz kapcsolódó bizonyítékok, iratok dokumentálása, valamint a dr. CSATÁRY László Lajos birtokában lévő dokumentumok, okmányok megismerése, tanulmányozása során és alapján zajlott.

A kutatás során a következő anyagokat vizsgáltam:

- A budapesti népbíróság eljárásának Budapest Főváros Levéltárában archivált peranyaga, amely dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes, háborús főbűnös ellen folyt, és amelynek tanúvallomásaiban több alkalommal felmerült dr. CSATÁRY László Lajos rendőrségi segédfogalmazó neve.²⁹

- A kassai népbíróság dr. CSATÁRY László Lajos volt magyar kassai rendőrkapitány ellen lefolytatott eljárása Kassai Állami Levéltárban kutatható peranyaga.³⁰

- Azok a dokumentumok, amelyek 1993 és 1997 között a Kanadai Szövetségi Bíróság által kezdeményezett és a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség által Szlovákiára, Szlovéniára, Magyarországra, Izraelre, Kanadára és az Egyesült Államokra is kiterjesztett, „*Ladislaus CSIZSIK-CSATÁRY*” 1944-es kassai tevékenységének nemzetközi nyomozása során keletkeztek.³¹

- Dr. CSATÁRY László Lajos magándokumentumai.

A dr. CSATÁRY László Lajosnak felrótt cselekmények, események és azok dokumentumokkal bizonyított cáfolatai

A Kassáról Kamenyec-Podolszkij-ba történő deportálások

Efraim ZUROFF feljelentése az Ausztráliában élő WEINBERGER Marika elmondásán alapul, amely szerint rokonainak deportálására 1941 nyarán került sor, és amely esemény végrehajtójának neve dr. CSATÁRY László Lajos rendőrségi segédfogalmazó volt, akinek nevéől az adatokat szolgáltató személynek az édesapja elmondásából volt tudomása.

Ehhez Efraim ZUROFF a 2012. VII. 9-én tett tanúvallomásában a továbbiakat teszi hozzá: „*Szintén saját tudomásom, hogy mintegy 300 zsidót deportáltak így csak Kassáról.*” A tények és bizonyítékok azonban cáfolják mind a feljelentő, mind az információt adó személy állításait.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség által kirendelt történész-szaktanácsadó a *Magyarország Tiszti Név- és Címtár* és a *Rendőrségi zsebkönyv* 1941. évre vonatkozó adatai alapján megállapította, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1941-ben fogalmazó gyakornokként Kecskeméten, majd 1942-ben Kecskeméten és Zomboron segédfogalmazóként teljesített szolgálatot, és csak 1943-tól szolgált a kassai rendőrkapitányságon.

A kutatások során dr. CSATÁRY László Lajos magándokumentumaiból és a Magyar Nemzeti Levéltárból erre az időszakra vonatkozóan további bizonyítékok kerültek elő.

A kinevezési okmány³² **(II.sz. melléklet)** tanúsága szerint a belügyminiszter dr. CSATÁRY László Lajost 1940 januárjában a Magyar Királyi Rendőrséghez fogalmazó-gyakornoknak nevezte ki Kecskemétre. Közel két év után 1941 decemberében Kecskeméten minősítették át segédfogalmazóvá³³ **(III.sz. melléklet)**, majd 1942 márciusában Kecskemétről Zomborba helyezték át.³⁴ **(IV.sz. melléklet)**

A Kassáról Kamenyec-Podolszkij-ba történő deportálásokkal és gyilkosságokkal kapcsolatos feljelentés ügyében kirendelt történész-szaktanácsadó megállapításait tehát alaposan megtámasztják azok az előkerült magán- és levéltári dokumentumok, amelyek azt bizonyítják, hogy dr. CSATÁRY László Lajos fogalmazógyakornok 1941. július-augusztusban nem tartózkodott Kassán.

Nem életszerű az sem, hogy dr. CSATÁRY László Lajos rendőr fogalmazógyakornok Magyarországra hadba lépésének idején a Kecskeméttől mintegy 350 km-re lévő Kassa városába pár hétre csak úgy átugrott volna néhány száz személyt deportálni.

Dr. CSATÁRY László Lajos, mint gettóparancsnok?

Dr. CSATÁRY László Lajost a feljelenő és néhány, az ügyben megszólaló történész-jogász és újságíró a „sajátos” módon végzett kutatásaik alapján tett megnyilatkozásaik, valamint a népbírói eljárásokban a túlélő tanúk vallomásaikban gettóparancsnokként említették.

A gettóparancsnoki pozíció betöltés vádjának szolgálat alapjául egy 1944. V. 1-én kiadásra került, és az Országos Széchényi Könyvtárban fellelhető „HIRDETMÉNY” (V.sz. melléklet) illetve annak lábrészében olvasható felsorolás szövege: „F. k.: Dr. Csátary László rendőr fogalmazó, Gettó-parancsnok.”, valamint a HIRDETMÉNY alsó részének jobb oldalán kissé feljebb a kiadás dátumával egyvonalon olvasható „Gettó-parancsnok” szöveg.

Dr. CSATÁRY László Lajos nem rendelkezett intézkedési, vagy kiadmányozási joggal, továbbá önmagát sem léptethette volna elő rendőrségi segédfogalmazóból rendőr fogalmazóvá, nem beszélve a gettóparancsnoki kinevezésről.

Az intézkedési, vagy kiadmányozási jogokról a belügyminiszter rendeletet bocsátott ki,³⁵ továbbá a Magyar Királyi Rendőrség Szervezeti és Ügyviteli Szabályzata,³⁶ benne a vidéki rendőr-főkapitány helyettes ügykörére vonatkozó szabályozás rendelkezett.³⁷

A hatóságok kiadmányainak tartalmáért a kiadó hatósági személy felelt. A felhívásnak alaki tekintetben meg kellett egyeznie a hatósági kiadványok követelményeivel. A kiadmányozással kapcsolatban lényeges volt még hogy: intézkedési, vagy kiadmányozási jogukat a hatósági személyek az ilyen joggal fel nem ruházott más személyekre nem ruházhatták át, valamint csak olyan tisztviselő írhatta alá a kiadmányt, aki erre egyénileg jogosult volt.

Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazói beosztásánál fogva sem önálló kiadmányozásra, sem önálló intézkedésre nem volt jogosult. Kassán erre és az ehhez hasonló intézkedésre kizárólag csak egy személynek dr. HORVÁTH György Kassa város vidéki rendőrfőkapitány helyettesének volt jogosultsága.

A HIRDETMÉNY lábrészének szövege alapján dr. CSATÁRY László Lajos gettóparancsnokként való értelmezése arra utal, hogy az erre hivatkozó nem ismeri a felelős kiadó hatáskörére, illetékességére vonatkozó meghatározást, és nincs tisztában a magyar nyelv helyesírásai, valamint a tulajdonnevekre és névmásokra vonatkozó szabályaival sem.

Ezért fordulhat elő, hogy a HIRDETMÉNY-re vonatkozó cikkekben, írásokban, valamint holokauszt témájú PhD disszertációban is hivatkoznak „Csátary László rendőr fogalmazó parancsára”.³⁸

A gettóparancsnok az akkori kassai vidéki rendőr-főkapitány helyettes, dr. HORVÁTH György személyét takarta, mint ahogy például a kormányzó vitéz nagybányai HORTHY Miklóst, vagy a nemzetvezető SZÁLASI Ferencet.

Ha a beosztás viselőjének személye időközben változik is, emiatt nem kell újból a hirdetményt, vagy utasítást kiadni.

Dr. CSATÁRY László Lajos beosztásainak több helyen is tévesen történő meghatározása kérdésében egyértelmű és pontos választ ad a Magyar Nemzeti Levéltárban kutatható Magyarország tiszti cím- és névtára 1944 júliusában kiadott pótfüzete, amely a „nagy mérvű változások” miatt csak ekkor jelenhetett meg.³⁹

A pótfüzet előszavában a szerzők azt is megindokolták, hogy mi volt az oka az 1944 júliusában történő kiadásnak. A kötet kiadása időpontjában Magyarország már 1944. III. 19. óta német megszállás alatt állt, ezért az erre való utalással — „... a szerkesztés alatt beállott és a szerkesztőség tudomására jutott nagymérvű változások figyelembevétele, a nyomdai munkák előrehaladott volta mellett csak a megjelenés időpontjának lényeges kitolásával lett volna lehetséges.”⁴⁰ — erősen árnyalt megfogalmazásban került nyomdába.

1944. június első napjaiban befejeződtek a Kassa és környéke zsidóságát érintő tömeges deportálások, azonban dr. CSATÁRY László Lajos beosztása ezt követően sem változott, továbbra is a kassai rendőrkapitányság segédfogalmazójaként teljesített szolgálatot.

Dr. CSATÁRY László Lajos gettóparancsnoki kinevezésére, megbízására vonatkozóan a levéltárakban nem lelhető fel semmilyen irat, dokumentum, adat, feljegyzés, vagy bármilyen más erre utaló bizonyíték. Gettóparancsnoki mivoltával és tevékenységével a sajtóban és a személyével 2012 nyarán a Budapesti Holokauszt Emlékközpontban a dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatban megrendezett „konferencián” bemutatásra kerültek olyan feljegyzések, jelentések, amelyek az aláírások mindegyikét dr. CSATÁRY László Lajosnak tulajdonították. A dokumentumokra az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára világhálós folyóiratában is történt hivatkozás.⁴¹ A korabeli és mindössze négy nap eltéréssel keletkezett jelentéseken látható aláírások között, azonban a laikus számára is jól érzékelhető a nagymértékű különbözőség.

Mindezek alapján felmerül a gyanú, hogy mind az 1944. V. 1-én kiadott HIRDETMÉNY-en, mind a felkutatott és publikussá tett jelentéseken, feljegyzéseken dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazó nevével és aláírásával valaki, vagy valakik gátlástalan módon visszaéltek.

Történelmi tények, bírósági ítéletek⁴² és történész-kutatók művei, többek között a sokak által hivatkozott Randolph L. BRAHAM „A népirtás politikája”⁴³ című könyve bizonyítják, hogy a kassai gettó létrehozásának egyik felelőse dr. HORVÁTH György vidéki rendőr-főkapitány helyettes volt. Randolph L. BRAHAM maga is bizonytalan a téglagyári gettóparancsnok valós személyének kérdésében, mert hol dr. CSATÁRY László Lajost, hol SZOÓ Tibor felügyelő-gyakornokot nevezi meg.

Randolph L. BRAHAM dr. CSATÁRY László Lajos „bűnös tevékenységének”⁴⁴ és gettóparancsnoki voltának kritika nélkül elfogadott hiteles bizonyítékeként az Észak-Amerikában élő zsidóság MENORA-EGYENLŐSÉG című újságjának 1984. VI. 1-ei számában „HALÁLVO-NATOK” címmel⁴⁵ közzé tett dr. GASKÓ Miklós kassai ügyvéd írását jelöli meg, amely cikk már az elején közli, hogy az abban leírtak másoktól kapott információkon, elmondásokon, hallomásokon alapulnak. Dr. GASKÓ Miklós a cikket a dr. CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott nyilvános kassai népbírósi eljárást követően harmincöt évvel később írta meg.

Jogosan merül fel a kérdés, hogy miképpen lehet történelmi forrásalakként kezelni egy mások visszaemlékezéseinek és hallomásokon alapuló újságcikket.

Randolph L. BRAHAM „A népirtás politikája” című könyvében jelzi ugyan, hogy tulajdonában van a dr. HORVÁTH György elleni eljárás tárgyalási anyaga, azonban elemző értékelésének és a dr. CSATÁRY László Lajos elleni kassai népbírósi anyaggal történő összevetésének hiányában a dr. CSATÁRY László Lajosra vonatkozó kutatási eredmény objektivitása, valóság tartalma teljes mértékben megkérdőjeleződik.⁴⁶

A 2003-ban Jeruzsálemben a Jad Vasem intézet adta ki „A szlovákiai zsidó közösségek enciklopédiája”-ját, amely a világhálóra is felkerült. A kiadvány „Kassa” című fejezete foglalkozik a Kassa és környéke zsidóságának deportálásával.⁴⁷ A publikáció is azt bizonyítja, hogy a kassai téglagyári gyűjtőtábor előjárója nem dr. CSATÁRY László Lajos, hanem SZOÓ Tibor rendőrfelügyelő gyakornok volt. SZOÓ Tibor téglagyári gettóparancsnok voltát mind a budapesti, mind a kassai népbírósi eljárásokban több tanúvallomás erősítette meg.

Az említett enciklopédiát Efraim ZUROFF is csatolta a dr. CSATÁRY László Lajos ellen tett feljelentéséhez, benne a téglagyári gyűjtőtábor vezetőjére SZOÓ Tiborra vonatkozó utalással.

A Magyarországon és Szlovákiában lefolytatott korabeli népbírósi eljárások során rögzített vallomásokban és vallomások között felmerülő ellentmondások

KOVÁČ Emil és felesége megkínzására, verésére, majd szökési kísérletük során történt lelövésükre vonatkozó vádak ellentmondásai

Dr. JÓNAP Sámuel KOVÁČ Emil és feleségére vonatkozó vallomásának részlete az 1948-ban dr. CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott kassai népbírósi eljárás tárgyalási jegyzőkönyvének magyar nyelvű fordításából: „Személyesen láttam a vádlottat, amint verte Kováč Emilt és feleségét.”⁴⁸ KOVÁČ Emil és felesége megveréséről mindössze ez a tíz szóból álló mondat hangzott el. A tárgyalási jegyzőkönyv nem tartalmaz kérdést a bíró részéről arra vonatkozóan, hogy a tanú honnan látta, hol, mely helyszínen, hogyan történt, milyen eszközzel, pusztá kézzel, mikor, melyik napszakban, voltak-e ott mások is, hangzott-e el valamilyen kínzással összefüggésbe hozható kijelentés. A vallomás értéke ennél fogva gyenge, tényhiányos és bizonytalan.

Dr. JÓNAP Sámuel tanúvallomásának folytatásában a következőkről beszél: „A vádlott kiadta a parancsot az öröknek, hogy abban az esetben, ha valaki szökést kísérel meg, azt helyszíni vizsgálat nélkül a helyszínen azonnal lőjék le. Így történt, hogy Kováč Emil felesége, ő maga a gyermekük és még egy nő a szökés közben elfogásra kerültek, és ugyan felszólításra megálltak, az előbbi parancs alapján a tett helyszínén azonnal lelőtték őket.”⁴⁹

Dr. SZÁSZ Elemér tanúkihallgatásán a budapesti népbírósi eljárás során a Politikai Rendészeti Osztályon ugyanerről az eseményről azt vallotta, hogy: „Egy este Dr. Horváth főkapitány-helyettes a jelenlétemben és fülem hallatára a következő utasítást adta ki:

Az őrszemeket figyelmeztetni, hogy mindenkire, aki a kerítéshez közeledik, még ha azt nem is lépi át, azonnal rá kell lőni. Ennek az utasításnak következményeképpen éjjel is lövöldözést

lehetett hallani, és másnap reggelre a táborban három halott volt, egy férfi és két nő, akiknek ne-vét nem tudom. Az egyik női halott egy kassai orvostanhallgató nő volt, akik a kerítéshez közel mentek, és ezért a csendőrlegénység lelőtte őket.”⁵⁰

Dr. HORVÁTH György erről az esetről tett vallomása: „A deportálások, május 15-én kezdődtek, s én ez alkalommal nem adtam ki rendelkezést szigorúbb őrzésre. Volt olyan rendelkezés, hogy aki szökik, azt agyon kell löni, de ez a parancs úgy lett tovább adva, hogy ne lőjenek, mert úgyszólván kordon őrizte a tábor. Nem történt egyetlen fegyverhasználat sem, kivéve, amikor egy szadista csendőr kb. 3-4 embert agyonlőtt. Én az ügyet kivizsgáltam, mikor azt jelentették nekem, hogy a már elfogott szökevényeket egy csendőr a rendőrök mellett önkényesen agyonlőtte. A rendőrség nem parancsolt a csendőrségnek.”⁵¹

A dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes, a kerítés megközelítése esetére kiadott fegyverhasználatra vonatkozó parancsát több tanúvallomás erősíti meg, többek között özv. FÖLDES Jenőné vallomása: „Amikor köztudomású volt a deportálás, de nem tudtuk hová, és ennek következtében a tábor lakói szökni próbáltak. Erre Horváth kiadta az utasítást az őrségnek, hogy aki szökni próbál, és ha a kerítéshez közeledik, azonnal le kell löni. Ilyen lövések több alkalommal is előfordultak.”⁵²

Dr. JÓNAP Sámuel a kassai népbírósi eljárás során tett tanúvallomásában lévő jelentős elmentmondás, hogy a fegyverhasználatra vonatkozó parancsot nem dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazó, „kassai rendőrkapitány” adta ki, hanem dr. HORVÁTH György Kassa vidéki rendőr-főkapitány helyettese. Dr. JÓNAP Sámuel tanúvallomásának megalapozatlan voltát bizonyítja dr. HORVÁTH György vallomása, aki a gyanúsított kihallgatásán készült jegyzőkönyvben kijelentette: „A táborban egy ilyen fegyverhasználatról tudok, azt is a csendőrök követték el, és erről jegyzőkönyv is fel lett véve, ez az eset a tábor területén kívül történt.”⁵³

Dr. JÓNAP Sámuel dr. SZÁSZ Elemérrel ellentétben nem adott tényszerű felvilágosítást arról, hogy a parancsot mikor, hol, milyen körülmények között, milyen esetre vonatkozóan kellett végrehajtani, és arra sem, hogy azt milyen egység (rendőrök, csendőrök) és a tábor területén, vagy azon kívül hol hajtotta végre. Tanúvallomását cáfolja az a több hiteles dokumentummal bizonyított tény, hogy a tábor külső fegyveres őrzését a csendőrök végezték.

Dr. SZÁSZ Elemér e vonatkozásban autentikus személy, mivel a kassai téglagyári gyűjtőtábor belső zsidó őrségének volt parancsnoka 1944. IV. 16-tól 1944. VI. 2-ig, az utolsó transzport elindításának napjáig.⁵⁴ Történelmi tények és dokumentumok bizonyítják, hogy az utolsó transzport 1944. VI. 2-án indult Kassáról, amikor egyúttal a téglagyári gyűjtőtábor is felszámolták.

SCHWARTZ Žigmund és dr. GÁDOR František megverése, bántalmazása

A két személlyel kapcsolatos eseményt, ŠTRAKOVÁ Terézia Glücksmannová (GLÜCKSMANN Teréz) vallomását az 1948-as kassai népbírósi eljárás során a készült rendőrségi jegyzőkönyvben így rögzítették: „Elmesélek egy konkrét esetet: Körülbelül négy nappal azután, hogy a gyűjtőtáborba kerültem, a délutáni órákban a tábor udvarán Csatáry ok nélkül elkezdte kínozni az én néhai nagybátyámat, Ing. Schwartz Žigmundot és a néhai Dr. Gádor Františeket; embertelenül kínozta őket korbáccsal, pofozta őket, és végül elővette és rájuk fogta pisztolyát, és azt ismételtette fenyegetőzve, hogy lelövi őket.”⁵⁵

A vallomás egy rokon elmondásán, elmesélésén alapul, aki hozzátartozóként elfogultnak mondható. A verés nem egyenlő a kínzással. Ha jogsértés valósult meg, az legfeljebb hivatali hatalommal való visszaélés, vagy bántalmazás hivatalos eljárásban lehetne.

ŠTRAKOVÁ Terézia tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete: „1947. november 29. napján a Slovan Kávézóban találkoztam egy hölgygel, akinek a nevére már nem emlékszem, ő mesélte nekem, hogy látta, amikor Csatáry a téglagyári táborban lelőtt egy lányt.”⁵⁶ Vallomásának valóságtartalmát a fentiekben túl erősen megkérdőjelezi, hogy más tanúk: dr. SZÁSZ Elemér, dr. JÓNAP Sámuel és dr. HORVÁTH György egészen másképpen vallottak ŠTRAKOVÁ Terézia e tárgyban tett tanúvallomásával szemben, amelyre a kassai népbírósi eljárás a dr. CSATÁRY László Lajossal szemben hozott halálos ítélet indokolásában is kitért.

Dr. PERÉNY Štefan a kassai népbírósi eljárás során eskü alatt tett tanúvallomásának részlete: „Fenntartom az 1.17. szám alatt tett vallomásomat, és kiegészítem azzal, hogy csak Dr. Šimayová szájából hallottam, hogy nála volt elszállásolva egy SS kapitány, a vádlott és egy csendőr őrnagy, és egyszer ez az őrnagy elmondta, hogy egy SS kapitány zsidóbarát a vádlotthoz képest.”⁵⁷ Vajon mi szükség lehetett ŠIMAYOVÁ-nál történő elszállásolására, ha dr. CSATÁRY

László Lajosnak Kassán az Erdő utca 16. szám alatt volt az állandó lakása? Ez a vallomás is nyomós érv volt a szlovák népbírószági ítélet indokolásában, de egyúttal felveti azt a lényeges kérdést, hogy a kihallgatott tanúk tulajdonképpen kire vonatkozóan tették terhelő vallomásaikat?

A vagonablakok kivágásának megtiltásán alapuló háborús bűncselekmény vádja

A háborús bűncselekmény vádjának meghatározó pontja volt BALKÁNYI Sándor a Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitánysága Politikai Rendészeti Osztályán jegyzőkönyvezett tanúvallomása, amely szerint dr. CSATÁRY László Lajos 1944. VI. 2-án az utolsó, azaz a negyedik transzport indulásakor megtiltotta a vagonokon történő szellőzést biztosító ablakok kivágását. BALKÁNYI Sándor tanúvallomása: „Amikor a bevagonírozások megkezdődtek, 4. transzporttal történt, ezt onnan tudom, hogy én és a családom a 4. transzporttal kerültem bevagonírozva. [...] Én személyesen odamentem Dr. Csatáryhoz, és kértem, hogy miután ezek külföldi vagonok, és nincsenek ablakkal ellátva, így kértem őt arra, engedje meg azok megnyitását. Ezt ő azzal utasította el, hogy amennyiben ezt mégis megtegyük, rögtönítélő bíróság elé állít, állami vagyron rongálása címén.”⁵⁸ BALKÁNYI Sándor a budapesti népbírószági eljárás tárgyalásán tett tanúvallomásában ez már így hangzott: „Ablakokat is kezdtünk vágni a kocsikon, de Csatáry megakadályozta.”⁵⁹ BALKÁNYI Sándor a budapesti népbírószági eljárás során az e tárgyban korábban a Politikai Rendészeti Osztályon tett vallomásának a népbírószági tárgyaláson önmaga mondott ellent, amellyel a korábbi vallomásait meg is cáfolja: „Balkányi Sándor tanú: Nekem is volt kivételezettségem Mihalovicstól, és mégis az első transzporttal vittek el.”⁶⁰

Az első transzport indítására 1944. V. 15-én került sor. BALKÁNYI Sándor tehát 1944. VI. 2-án nem lehetett résztvevője a negyedik transzport indulásának. Ha BALKÁNYI Sándor nem volt jelen, akkor mire alapozta vallomását?

Dr. JÓNAP Sámuel a kassai rendőrségen 1947-ben felvett tanúkihallgatási jegyzőkönyvben a negyedik, azaz az utolsó transzport indulásának körülményeiről így vallott: „A negyedik transzportnál, amely Košicéből körülbelül 1944. június 2-án indult, 6 vagonot jelöltek ki részünkre, ahol 300 súlyosan beteg és idős embert kellett elhelyeznünk, és a felsőbb magyar parancsnoktól engedélyünk volt a vagonokban jobb körülmények közt elhelyezni őket, priccseket beállítani.”⁶¹ Dr. JÓNAP Sámuel az 1944. VI. 2-ai utolsó, a negyedik transzport zsidó orvosaként a vagonablakok kivágásával kapcsolatos eseményről nem tett említést.

BALKÁNYI Sándor e háborús bűncselekmény elkövetésére vonatkozó tanúvallomása tehát hamis és dr. CSATÁRY László Lajos által el nem követett, illetve egy megneemtörtént esemény elmondásán alapul.

Konferencia dr. CSATÁRY László Lajosról a budapesti Holokauszt Emlékközpontban

Dr. GELLÉRT Ádám nemzetközi jogász, történész 2012. VII. 25-én a budapesti Holokauszt Emlékközpontban dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatos kutatásairól megtartott konferencia prezentációjában⁶² többek között megemlítette WEISZER Rózsi budapesti Politikai Rendészeti Osztályon tett tanúvallomását: „A gettó területén a legnagyobb szigorúság és tetteleges bántalmazások voltak. Ezeket a tetteleges bántalmazásokat korbáccsal a tábor parancsnoka végezte, ennek a tábornak dr. Csatáry László r. s. fogalmazó volt. A táborparancsnok elrendelte a gettó területén különböző munkálatok elvégzését szerszám nélkül, például földásás, amit a kezünkkel kellett elvégezni, téglahordás stb. A gettó területén nem hallgattak meg senkit, és ha valakinek panasa volt, akkor a zsidótanácschoz kellett fordulni, és ez a tanács közvetített a hármas bizottság tagjaival. Amikor Csatáry a gettó területén megjelent, pánikszzerűen menekültek előle, és az egész gettó lakószai előtt köztudomású volt annak szadista természete.”⁶³ Dr. GELLÉRT Ádám WEISZER Rózsi vallomásának többi részletét azonban már nem tette közzé, amelyeket ugyanabban a Politikai Rendészeti Osztály jegyzőkönyvben rögzítettek: „Én a gettóba 1944. április 29-én kerültem, és onnant elkerültem, még mielőtt a deportálás megkezdődtek volna.”⁶⁴ Vallomása második része: „Velem az történt 1944. június 15., hogy én beteg lettem, és már nem tartózkodtam a gettóban, és az utcán elfogtak a rendőrök és bevitték a rendőrség épületébe.”⁶⁵ Majd néhány sorral lejjebb: „Megjegyezni kívánom, hogy engemet teljesen egyedül deportáltak annak idején a kassai r. kapitányságról.”⁶⁶ WEISZER Rózsi a budapesti népbírószági tárgyaláson 1946. III. 30-án már így tett vallomást dr. CSATÁRY László Lajosról: „Úgy hallot-

tam a többiektől, hogy Csatáry az emberekkel szerszám nélkül végeztetett földmunkát. . . . Hallomásból tudom azt is, hogy Csatáry, akit csak talált, vert, úgyszólván menekültek előle.”⁶⁷

WEISZER Rózi dr. CSATÁRY László Lajossal soha nem találkozott, azonban ennek ellenére mégis pontosan határozta meg rendőr segédfogalmazói titulusát, valamint azt, hogy a tábor területén milyen események történtek, és hogy dr. CSATÁRY László Lajosnak milyen szerepe volt a kegyetlenkedésekben. Meghatározta továbbá, hogy a deportálásokkor hatvan-nyolcvan személyt zsúfoltak a vagonokba, akik között öreg, csecsemő, beteg, elmebajos stb. személyek voltak, és azt, hogy Kassáról 11 000 személyt deportáltak. WEISZER Rózi kimaradt a téglagyárban elhelyezett személyek teljes deportálásából. Tanúvallomása hamis, és teljes egészében a másoktól hallottakon alapul.

Egy új túlélő szemtanú a dr. CSATÁRY László Lajos ügyben

Sem az 1945-1946-os budapesti, sem az 1947-1948-as kassai népbírói eljárás során nem került sor SALAMON Edit kihallgatására, aki BALASSA Zoltán kassai helytörténész „*Csatáry László – egy kőszívű kassai rendőrtiszt*” című írásában a „Felvidék.ma” nevű világhálós újságban jelent meg, mint a téglagyári deportálások egyik túlélő szemtanúja.⁶⁸

A Budapesten zajló dr. CSATÁRY László Lajos ügyben tanúként történő kihallgatására a 2012-ben megjelent cikket követően közel háromnegyed évvel később, 2013. II. 12-én a Kassai Rendőrkapitányságon került sor.

Részletek SALAMON Edit 2013. II. 12-én készült tanúkihallgatási jegyzőkönyve magyar nyelvű fordításából: „[...]Nyomozó kérdése: *Ki volt a gettó vagy a téglagyári gyűjtőtábor parancsnoka? Válasz: Nem emlékszem, de ez fölött az ember fölött még mint főparancsnok ott volt a Csatáry. Nyomozó kérdése: Honnan lehetett tudni, hogy ki a parancsnok? Válasz: Nem tudom. Nyomozó kérdése: Követtek el Ön ellen, vagy az Ön rokonai ellen, vagy az Ön ismerősei ellen bármilyen atrocitásokat a városi gettóban, illetve a téglagyári gyűjtőtáborban? Válasz: Nem, nem követtek. Nyomozó kérdése: Személyesen ismerte dr. Csátáry László Lajost? Válasz: Nem ismertem, csak távolról láttam őt. Nyomozó kérdése: Hányszor találkozott vele? Válasz: Soha nem találkoztunk, mint ahogy azt már mondtam, távolról láttam őt. Nyomozó kérdése: Tud róla részletes személyleírást adni? Volt neki valamilyen jellemzője, szokásai, vagy szava? Válasz: Mint ahogy már mondtam, csak távolról láttam őt. Emlékszem, hogy magas volt, jóképű, kemény szívvel. Pontosabb leírást nem tudok adni róla. Nyomozó kérdése: Milyen öltözetet, milyen egyenruhát viselt dr. Csátáry László Lajos? Válasz: Akkor, amikor messziről láttam, emlékszem, hogy olyan uniformist viselt, mint a magyar rendőrök, olyan szürkés-kék színűt, és csizmája is volt, úgy emlékszem. Nyomozó kérdése: Kitől hallott dr. Csátáry László Lajosról, és mit hallott róla? Válasz: Csátáryról a többiektől halottam, hogy ő az a vezető rendőr, akinek a téglagyár a gondjaira van bízva. Nyomozó kérdése: Az Ön tudomása szerint mi volt dr. Csátáry László Lajos foglalkozása? Válasz: Valami nagyon magas funkcionáriusnak kellett lennie, ha azért küldték Magyarországról, hogy itt kiirtsa a zsidókat. Nyomozó kérdése: Az Ön tudomása szerint milyen szerepet játszott dr. Csátáry László Lajos a gettóban és/vagy a téglagyári gyűjtőtáborban? Válasz: Úgy, ahogy azt már mondtam, valószínűleg a legfőbb parancsnok volt, és a gyűjtőtábor az ő gondjaira volt bízva. Motorral járt, beszélgetett az örökkel, akik a táborot őrizték a szögesdrót mögött, és utána elment. Nyomozó kérdése: Hallott Ön arról, hogy dr. Csátáry László Lajos bármilyen módon kegyetlenségeket követett el a város gettóban és/vagy a téglagyári gyűjtőtáborban fogvatartott személyekkel szemben? Válasz: Nem tudom, de itt el szeretném mondani, esténként lövéseket hallottunk, de nem tudom kik és mire lőttek. Az egyik nap reggel megtudtuk, hogy az osztálytársnőmet Seiler Gizellát lelőtték, ő volt az első áldozat, akiről én tudok. Később a többiektől hallottam, hogy fennakadt a szögesdróton, és három napig ott hagyták, és csak utána temették el. Én már akkor nem voltam a gyűjtőtáborban.”⁶⁹*

Az összesen nyolc oldal terjedelmű tanúvallomásból világosan kiderül, hogy SALAMON Edit, BALASSA Zoltán és mások által is a médiában megjelentetett újságcikk formájában közzétett saját visszaemlékezésével ellentétben nem emlékezett arra, hogy ki volt a téglagyári gettó parancsnoka. SALAMON Edit személyesen soha nem találkozott dr. CSATÁRY László Lajossal és csak messziről látott valakit, akiről másoktól azt hallotta, hogy ő dr. CSATÁRY László Lajos, a magas magyar funkcionárius, akit a „zsidók kiirtására” küldtek Kassára. SALAMON Edit dr. CSATÁRY László Lajost mint főparancsnokot egyértelműen összekeveri dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes személyével.

Vallomások és ellentmondások az 1947-1948-as dr. CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott kassai népbírósi eljárásban ⁷⁰

A kassai népbírósi eljárás jegyzőkönyve szerint dr. CSATÁRY László Lajos, mint volt magyar kassai rendőrkapitány SCHMUTZER József 1944 őszén történő bántalmazásában személyesen részt vett, míg más személyek, ŽUROVSKY Zoltán és SEMETKAY Mikuláš bántalmazásánál csak jelen volt, de azt semmilyen módon nem akadályozta meg, erre kísérletet sem tett.

SCHMUTZER József neve FRANKOVÁ Žofia tanúvallomásában a kassai népbírósi eljárás tárgyalási jegyzőkönyvében hangzott el: „Fenntartom az 1.6 szám alatt tett vallomásomat, és kiegészítem azzal, hogy minden alkalommal, amikor a vőlegényem megverve és sérülten hazajött, arra panaszkodott, hogy a vádlott nyersen és durván bánt vele, hogy a földre teperte és rugdosta és kínozza. Egy reggel jött egy nyomozó, aki azt mondta, hogy a vádlott parancsára le kell tartóztatnia a vőlegényemet, mert kommunista, és le is tartóztatta. Ahogy megtudtam a vádlott a legsúlyosabb börtönbe »toloncházba« záratta Magyarországon, ahonnan levelet is kaptam a vőlegényemtől, melyben a vádlott nyersességére és durvaságára panaszkodott velem szemben. Arról, hogy a vádlott férfiakat vitetett el Košicéből, onnan tudok, hogy amikor a vőlegényemet el-szállították és kikísértem, láttam. A vőlegényem, amikor lefizette a vádlottat 2, vagy 3 esetben, akkor elengedte őt, de amikor nem tudott fizetni, elvitette őt.”⁷¹

Mivel a kapcsolatuk vőlegény-menyasszony volt, FRANKOVÁ valószínűleg elfogult lehetett. Vallomásában általános dolgokat említett, összefüggéstelenül, és sok esetben ellentmondásosan. Nem jelölt meg időpontot, hogy SCHMUTZER Józsefet mikor, hány alkalommal, mi alapján állították elő, politikai ügy, vagy kocsmái verekedés okán, esetenként hová „toloncol”-ták és dr. CSATÁRY László Lajos hogyan kínozza?

Az elmondottakból mindössze következtetni lehet arra, hogy ezek az események 1944. november hónapban, vagy azt követően történtek.

Nem életszerű, hogy SCHMUTZER József Magyarországon történő fogvatartása során — ha erre egyáltalán lehetősége lett volna —, levelezésében arra szentelt időt, és azzal foglakozott, hogy dr. CSATÁRY László Lajos milyen nyersen és durván bánt vele. FRANKOVÁ Žofia vallomása SCHMUTZER József elmondásai, a tanúnak való panaszkodásain és levelezéseken alapult, amelyek a több alkalommal történő előállításait és „deportálásait” követően hangzottak el.

A szlovák népbírósi anyagban utalás sem volt arra, hogy a tanú a birtokában lévő leveleket a hatóság számára bizonyítékként átadta, vagy bemutatta volna.

ŽUROVSKY Zoltán 1947-ben tett feljelentésében elhangzott, hogy 1944. XI. 4-én le akarta löni dr. CSATÁRY László Lajost, de nem sikerült, majd három nappal később dr. CSATÁRY László Lajos emberei elfogták és a Gestapónál megkínozták.

A kassai népbírósi eljárás jegyzőkönyvében ŽUROVSKY Zoltán tanú vallomása így olvasható: „Csatáry Ladislavot 1943. évtől ismerem, akivel az Imperial Kávéházban ismerkedtem meg, ahol akkor dolgoztam, mint titkár. Nevezett hivatalból járt a kávéházba legalább hetente egyszer. 1944. évben, amikor a magyar hadseregtől szabadságra jöttem, őrizetbe vette az édesanyámat, Žurovská Idát, mert zsidó származású volt, és a mai napig nem jött haza a koncentrációs táborból. Abban az időben, vagyis 1944. november 7. napján engem is őrizetbe vetetett Csatáry, mivel merényletet akartam ellene elkövetni, hogy így álljak bosszút édesanyámért. A merénylet nem sikerült, mivel ezt nyilvános helyen akartam elkövetni Košicén a Štefániková utcán egy este, amiben a helyi lakosok megakadályoztak. A helyi lakosok feljelentése alapján, mint ahogy már említettem, 1944. november 7. napján elfogatott és más zsidó származásúakkal együtt Németországba vitetett. Az elfogás után Csatáry a német Gestapóra vitetett, ahol nagyon megkínoztak. A német gestapósok kínoztak, és Csatáry mindezek után eljött megnézni. Mivel a nyomozás során a Gestapó ellenem semmit nem talált, visszaadtak a magyar rendőrségre azzal, hogy másnap térjek vissza az alakulatomhoz, ami ellen Csatáry tiltakozott, hogy ne térjek vissza az alakulatomhoz, hanem szállítsanak Németországba, ami így is történt. Ehhez megjegyzem, hogy mikor őrizetben voltam a Varkolý nyomozói irodájában, Csatáry a következő megjegyzést tette: »Maga azt akarta, hogy meghaljak, de nagyon tévedett, mert ez fordítva fog megtörténni és maga lesz halott.«”⁷²

ŽUROVSKY Zoltán a kassai népbírósi eljárás tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített tanúvallomásban nem említette dr. CSATÁRY László Lajos előtt történő bántalmazását. A vallomás hiteltelenségét támasztja alá, hogy dr. CSATÁRY László Lajos, mint rendőr segédfogalmazó a Magyar Királyi Rendőrség beosztottjaként egyáltalán nem rendelkezett parancskiadási és utasítási joggal a német Sonderinsatzkommando (SD = Speciális Osztag) vagy a Geheime Staatspolizei (Gestapo = Titkos Államrendőrség) felett, valamint azok a tények és dokumentumok, amelyek azt bizonyítják, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1944 október végétől már nem tartózkodott Kassán.

SEMETKAY Mikulaš tanúvallomása a kassai népbírósi eljárás tárgyalási jegyzőkönyvében: „*Ez így ismétlődött mindig és 1944. 11. 2-án eljött a hivatalomba egy bizonyos Lipták nyomozó, aki azokkal a szavakkal, hogy Csatáry parancsára letartóztat. . . . És ez után a Florianska utcába kerültem, ahol már Csatáry fogadott azokkal a szavakkal, hogy még nincs előkészítve az akta. Aztán elrendelte, hogy elvezessenek a mellettünk lévő helyiségbe, ahol engem minden ok nélkül kínoztak és vertek, hogy eszméletemet vesztettem. Utána sem hallgattak ki, de a szóban történő vallatások során annak ellenére, hogy többször kijelentettem a vádlottnak, hogy nincsenek nálam fegyverek és szórólapok, és ha megtalálja azokat nálam, elkobozhatja, semmi nem segített, mert két nap múltán parancsot adott, hogy az írásbeli parancs alapján deportáljanak Komáromba és onnan Németországba.*”⁷³

A tanú vallomása szerint mindez nem dr. CSATÁRY László Lajos jelenlétében, hanem egy másik helyiségben történt. Arról a tanú egy szót sem szólt, hogy dr. CSATÁRY László Lajos bármire is utasította volna azokat, akik SEMETKAY Mikulašt elvezették a másik helyiségbe.

Honnan tudhatjuk, hogy ha egyáltalán megtörtént SEMETKAY Mikulaš bántalmazása, hogy azt kik, milyen indíttatásból követték el?

A tanúvallomás, csak egy dolgot bizonyít kétséget kizáróan, azt, hogy dr. CSATÁRY László Lajos SEMETKAY Mikulaš bántalmazásánál nem volt jelen, ha egyáltalán történt bárminemű bántalmazás.

Eugen BIDOVSZKI tanúvallomásának részlete a kassai népbírósi eljárás tárgyalási jegyzőkönyvéből: „*El voltam fogva a Flórán utcában. Azért fogtak el, mert németellenes voltam. 1944. november 2-tól november 5-ig tartottak itt. Hallottam, vagy mástól tudom, hogy két német tiszt társaságában azt nyilatkozta, hogy ezek itt mind kommunisták. Ezután mindenféle vizsgálat nélkül elszállítottak Komáromba.*”⁷⁴

A tanú más személytől hallott dr. CSATÁRY László Lajosra utaló vallomása bizonyított tényként a szlovák ítélet indokolásában is megjelent.

A politikai jellegű deportálások Komárom irányába 1944 novemberét követően, SZÁLASI Ferenc miniszterelnöksége időszakában történtek. Dr. Karol NEMENY tanú a kassai népbírósi eljárás tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített vallomásának részlete: „*Még a magyar megszállás alatt 1939-ben az útlevélosztály főnöke volt, de politikai ügyeket is intézett, és konfliktusba kerültem vele, mert a Kassai Kerületi Bíróságon képviseltem politikailag üldözött személyeket. Mikor ezt Csatáry megtudta, szóvá tette, miért csinálom ezt, tudomás volt róla, hogy erős befolyása van, mert Horváth, ha valamit akart, abba a vádlott bármikor beleszólhathott. Biztos állhatott valaki mögötte, mert mikor Kassát megszállták a németek, megmutatkozott a teljhatalma. . . A feleségetől megtudtam, hogy a vádlott minden esetben a kihallgatás alatt álló személyeket kínzásnak vetette alá, és néha korbáccsal is ütött.*”⁷⁵

Dr. Karol NEMENY eskü alatt tett vallomásában kijelentette, hogy dr. CSATÁRY László Lajos már 1939-ben is ismerte, amikor a kassai rendőrségen az útlevélosztály főnöke volt.

Dr. CSATÁRY László Lajos 1939-ben még diplomás munkanélküliként élt Szolnokon. A Magyar Királyi Rendőrség személyi állományába fogalmazógyakornokká, a kecskeméti rendőrkapitánysághoz 1940-ben nevezték ki és 1942 őszén került áthelyezésre Zomborról Kassára.

Fizikai lehetetlenség, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1939-ben a Kassai Rendőrkapitányság útlevélosztályának főnöke lett volna vagy, hogy egyáltalán a felvidéki városban tartózkodott.

A tanúvallomás tele van képtelenségekkel, feltételezésekkel, hamis állításokkal és dr. Karol NEMENY feleségtől hallott fikciókkal. Felmerül a kérdés, a feleség honnan tudta azokat, amiket állított.

Lényeges kérdésként merül fel továbbá dr. Karol NEMENY tanúvallomása alapján, hogy ki lehetett Kassa városában az általa már 1939-től CSATÁRY nevű rendőrtisztként ismert személy,

aki még dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes felett is utasítási joggal rendelkezett.

Dr. Stefan KAIFER⁷⁶ tanúvallomása dr. CSATÁRY László Lajosról a kassai népbírói eljárás tárgyalási jegyzőkönyvében: „Mivel ügyvédként működtem, azt a meggyőződést alakítottam ki magamnak, hogy a vádlott a legvéreskezőbb nyilas és mindenható úr volt, amennyiben a legmagasabb szinten teljhatalommal rendelkezett minden transzport fölött, és segítségére voltak német szervek, melyek egyenruhája számomra azonosíthatatlan volt. Valamikor 1944 novemberében váratlanul letartóztattak és elszállítottak a Florianska utcába, ahol az ottani parancsnok, kemény módszerekkel bánt a fogvatartottakkal, és amikor 45-en voltunk egy helyiségben megjelent a vádlott egy gestapós kíséretében, és kijelentette, hogy közülünk mindenki kommunista.”⁷⁷

Kérdés, hogy a kialakult saját meggyőződés alapján hogyan lehet valaki véreskező nyilas.

Ahogy a korbácsolás, úgy a „legmagasabb szinten teljhatalommal” való rendelkezés is olyan toposz, mint a „korbácsos gettóparancsnok”, ami több vallomásnál is felmerült. Ez is azt bizonyítja, hogy ezeket a vallomásokat előre megírták, és hogy az eljárás koncepció volt, amely nem a tényeken, hanem a „politika-csinálók” célkitűzésein alapult.

Dokumentumokkal bizonyított tény, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1944 novemberében már nem tartózkodott Kassán, azonban ha mégis valami csoda folytán ez ügy is történt volna, ahogyan azt dr. Stefan KAIFER állítja, annak kijelentése, hogy mások kommunisták, még nem lehetett háborús bűntett.

A kassai népbírói eljárás egyik „érdekessége”, hogy először dr. Stefan KAIFER ügyvédet akarták megbízni a távol lévő dr. CSATÁRY László Lajos védelmének ellátásával.⁷⁸

Dr. CSATÁRY László Lajos mint volt magyar kassai rendőrkapitány?

2012-2013-ban a médiában megjelenő írásokban több alkalommal azt vetették fel, hogy dr. CSATÁRY László Lajos „volt magyar kassai rendőrkapitánynak” szerepe és felelőssége volt az 1944 novemberétől 1945. I. 18-ig tartó nyilas hatalom alatti időszakban történő különböző háborús és köztörvényes bűncselekmények elkövetésében.

Dr. CSATÁRY László Lajost az 1948-as kassai népbírói eljárásban, mint „volt magyar kassai rendőrkapitány”-t nevezték meg, és a feljelentési, valamint tanúkihallgatási jegyzőkönyvekben mindig ilyen minőségében rögzítették.

Az 1944 novemberét követő időszakból is, mint négy jelentős esemény szereplőjeként, vagy részeseként került a média kerestűzébe:

- DARABOS László, Kassa volt nyilas pártvezetőjének 1958-ban az ellene indult kassai bírósági eljárása során elhangzott vallomásai⁷⁹ szerint dr. CSATÁRY László Lajosnak tudomása és köze volt 1944 novemberében a Kassán 200-220 deportálásra váró zsidó személy gázzal történő elpusztításához;

- 1945. I. 5-én tizenkét katonaszökevény és partizángyanús személy felakasztása Kassa Fő utcáján;

- Egy kassai illetőségű tizenhét éves fiú 1945. I. 10-én történt jogtalan elfogása és koncentrációs táborba történő deportálása, ez utóbbi eset okán 2012 nyarán a kassai rendőrségen feljelentést is tettek dr. CSATÁRY László Lajos ellen;

- Kassa felszabadulása előtt két nappal, 1945. I. 17-én, a Ľahanovsky alagút mellett tizenhét embert lőttek agyon, és e tettekért dr. CSATÁRY László Lajosnak is viselni kell a felelősséget.

DARABOS László kassai volt nyilas pártvezető dr. CSATÁRY László Lajosra vonatkozó vallomása valóság tartalmával kapcsolatban a Budapesti Nyomozó Ügyészség által feltett kérdésekre dr. ZINNER Tibor történész professzor 2013. V. 22-én adott szakvéleményében a következőket fejtette ki: „ . . . 2. Konkrétan a jelenlegi Magyarország területéről tehervagonokkal deportált, 200-220 zsidó személy 1944 novemberében történt gázzal történő kivégzéséről Darabos László által előadottak mennyiben illeszthetőek az érintett korszak történelmi eszközökkel feldolgozott forrásai közé? E kérdés megválaszolásához előzetesen konzultáltam a téma más szakértőivel, Salamon Pállal és Karsai Lászlóval, akik megerősítettek abban, hogy az általam ismert hazai és nemzetközi szakirodalmon kívüli források, okmánygyűjtemények nem tartalmaznak adatot arra vonatkozóan, hogy akár Kassán vagy Kassa környékén, akár a történelmi Magyarország területén – az egyetlen szombathelyi esetet leszámítva – zsidók gázolására került volna sor. Ezen túlmenően a rendelkezésre álló forrásokkal – így a második világháború mene-

tével és a Holokauszt kronológiájával is – egyértelműen összeegyeztethetetlen, hogy 1944 novemberében négy vagonnyi Miskolcra érkezett zsidó deportálására egyáltalán sor kerülhetett. E kérdés kapcsán is határozott álláspontom, hogy a Darabos László által előadottak a historikusak mind kronológiai, mind ténybeli, mind analógiai vizsgálati szempontból ellentétesek a rendelkezésre álló forrásokkal.”⁸⁰

Kassa város rendőrkapitányságának vezetője 1943 őszétől 1945. I. 18-ig dr. HORVÁTH György rendőr-főkapitány helyettes volt.

Részlet a Budapesti Rendőr-főkapitányság Politikai Rendészeti Osztályon 1945. XII. 8-án készült dr. HORVÁTH György gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyvéből: „1943. jan. 1-jén kineveztek főkapitány-helyettesnek Nagyváradon. A bevonulás idején kerültem 1940. szeptember 6-án Nagyváradra, és itt szolgáltam 1943. augusztus 31-ig. Innen kerültem Kassára, ahol a város kiürítéséig tartózkodtam, vagyis 1945 január 18-ig.”⁸¹

A Magyar Nemzeti Levéltárból került elő annak a tizenkét katonaszökevénynek nyilvánított személy felakasztásával kapcsolatban lefolytatott nyomozásnak az iratanyaga,⁸² amelyet a Magyar Királyi Rendőrség Kassai Rendőrkapitányságának vezetője dr. HORVÁTH György személyesen folytatott le és készítette el az erről szóló nyomozati jelentését 1945. I. 9-én.

A nyomozást a Magyar Királyi Főügyészség rendelte el a honvédelmi miniszter felhívására, mivel a bírósági ítélet nélkül kivégzett személyek mindegyike a honvédség személyi állományába tartozott.

A kivégzéseket GYARMATHY Gábor, Kassa főispánja hadműveleti kormánybiztos, a Nemzetvezető SZÁLASI Ferenc szóbeli utasítására hivatkozó ítéletével rendelte el. Az akasztásokat a kassai német Sondereinsatzkommando (SD = Speciális Osztag) alakulattól e célra kért és kapott német katona hajtotta végre 1945. I. 5-én.⁸³

Az a tény, hogy az 1945. I. 5-én történt kivégzések nyomozását dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes 1945. I. 9-én személyesen teljesítette, valamint a Magyar Nemzeti Levéltárban lévő 28 oldal terjedelmű irat tartalma egyértelműen kizárja azt, hogy dr. CSATÁRY László Lajos Kassa rendőrkapitánya lett volna akár 1944. november hónapját megelőzően, vagy azt követően bármikor.

A dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes elleni budapesti népbírósi eljárás irataiban dr. CSATÁRY László Lajos neve az 1944 októbert követő időszakra vonatkozó vallomásokban egyáltalán nem merült fel.

Ezek a bizonyítékok zárják ki továbbá egyértelműen azt is, hogy dr. CSATÁRY László Lajosnak bármilyen köze lett volna a DARABOS László volt kassai nyilas pártvezető vallomásaiban említett, gázzal elpusztított 200-220 zsidó személyek, a tizenhét éves fiú 1945. I. 10-én Kassán történt elfogásához és deportálásához, valamint az 1945. I. 17-én, a Ťahanovsky alagút mellett elkövetett gyilkosságokhoz.

Dr. CSATÁRY László Lajos soha nem volt Kassa rendőrkapitánya, és az 1944. október hónapot követő időszakban Kassa városában bármilyen minőségben való jelenlétét is egyértelműen cáfolják a kutatások során előkerült dokumentumok, valamint történelmi szakértői vélemények.

A kassai népbírósi eljárásban lévő pontatlanságok, hibák, ellentmondások és jellegük, a bővebb részletezés mellőzésével

Részlet a Kassai Ügyészség vádindítványának magyar nyelvű fordításából: „Vádat emelek: Dr. Csatáry Ladislav ellen. Születési ideje: 1915. 03. 04. Mány (Magyarország), ismeretlen állampolgárságú, utolsó lakhelye: Košice, Moyzesova 19. szám, jelenleg ismeretlen helyen, rendőri tisztviselő, nőtlen, római katolikus, magyar nemzetiségű, vagyontalan, állítólag sértetlen, szabadlában.”⁸⁴

A vádemelés bevezetőjében dr. CSATÁRY László Lajos születési dátumaként 1915. III. 4-et⁸⁵ jelölték meg annak ellenére, hogy 1915. III. 5-én született.

Lakáscímeként Kassa, Moyzesova 19-et⁸⁶ adták meg, holott ő az Erdő utca 16. szám alatt lakott.

Nőtlen férfiként említik annak ellenére, hogy már házas emberként költözött 1942 őszén Kassára, ahol két gyermeke is született. A szlovák eljárásban készült jegyzőkönyvek mindegyike, mint volt magyar kassai rendőrkapitányt említi, holott legmagasabb beosztása rendőr segédfoglalmazó volt.

A Kassán lefolytatott népbíróági eljárásban maguk a hatóságok sem tudták meghatározni dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazó beosztását, és mind a magyar, mind a szlovák eljárásban kihallgatott tanúk is egészen elképesztő és eltérő pozíciókba emelték.

Megemlítették, mint: csendőr századost, ENDRE László közvetlen alárendeltjét, gettóparancsnokot, hadnagyot a titkosrendőrségtől, kassai rendőrkapitányt, nyilas pártszolgálatost, rendőr hadnagyot, rendőr felügyelőt és tábortparancsnokot.

„Korbácsos” személyét azonban mindegyikük precíz módon írta le és az elfogató parancs adatai szerint: 176 cm magas, gesztenyebarna hajú és szemöldökű, sovány, gyenge testalkatú személy volt.⁸⁷ A szemtanúk — még azok is, akik soha nem találkoztak vele — rendkívül kegyetlennek vallották.

Mindezekkel szemben a felkutatott dokumentumok szerint dr. CSATÁRY László Lajos 182-183 cm magas, szőke hajú és arányos testalkatú volt.

Az eljárás és az ítélet koncepciók voltak bizonyítja, hogy abban dr. CSATÁRY László Lajosra vonatkozóan olyan megállapítások hangzottak el, amely cselekményeket az 1945-1946-ban Budapesten lefolytatott népbíróági eljárásban bizonyítottan dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes követett el. Továbbá olyan cselekményeket róttak dr. CSATÁRY László Lajos terhére, melyek megtörténtek vagy még, vagy már nem tartózkodott Kassán.

Dr. CSATÁRY László Lajos mint a deportálások szervezője?

Efraim ZUROFF feljelentésében nyomatékosan is kitért arra, hogy dr. CSATÁRY László Lajosnak személyesen volt köze a kassai zsidóság deportálásához, és tisztában volt azzal is, hogy milyen sors vár a koncentrációs táborokba hurcoltakra.

A levéltári kutatások során előkerült dokumentumokból azonban egyértelműen kiderült, hogy a magyarországi zsidók 1944-ben történő deportálásának megszervezéséért, a gyűjtőtáborokból az ország határain kívülre, koncentrációs táborokba történő szállításukért és az ott bekövetkező halálukért JAROSS Andor belügyminiszter, ENDRE László belügyminisztériumi közigazgatási államtitkár, BAKY László belügyminisztériumi politikai államtitkár⁸⁸ és FERENCZY László⁸⁹ csendőr alezredes — Adolf EICHMANN és a magyar rendvédelmi szervek közötti összekötő tiszt — voltak felelősök.

A Népbíróságok Országos Tanácsa ítéletei indokolása szerint mind a négy személy ismerte, elfogadta és támogatta, vagy legalábbis nem ellenezte Adolf EICHMANN tervét⁹⁰ a magyarországi zsidók országhatáron kívülre történő deportálásáról. A háborút követően Magyarországon a négy háborús főbűnös ellen népbíróági eljárás indult, és az ügyükben hozott halálos ítéletet követően mindegyiküket kivégezték.

A Magyar Nemzeti Levéltárból kerültek elő a Népfügyészség 1946 augusztusában összeállított és több száz személy nevét tartalmazó kimutatásai, amelyekben a magyarországi háborús bűnösöket sorolták fel. A kimutatások kategóriákra osztva és indokolva sorolták a listára kerülés okait.⁹¹

Dr. CSATÁRY László Lajos neve a Népfügyészség kimutatásainak egyik listáján sem szerepelt.

Dr. CSATÁRY László Lajos áthelyezése Kassáról Budapestre 1944 októberében

Dr. CSATÁRY László Lajos beszélgetéseink során több alkalommal is megemlítette, hogy 1944 nyarán-őszén többször is kérvényezte dr. HORVÁTH György főkapitány helyettesétől Kassáról történő áthelyezését. Miután dr. HORVÁTH György ennek nem tett eleget, ezért annak tudta nélkül, a szolgálati utat megkerülve intézte el áthelyezését Budapestre a HÓDOSY Pál nyugállományú csendőr ezredes a Magyar Királyi Belügyminisztérium Rendőrfelügyelője közvetlen alárendeltségébe tartozó, HENKEY János vezérkari ezredes által vezetett ellátó csoportba.

Dr. CSATÁRY László Lajos 1944 októberében Kassáról Budapestre történő áthelyezésének bizonyítékai: Dr. HORVÁTH György vádlott észrevételei a vádhoz: „4./ Csatáry Lászlót szorgalmas, puritán rendőrtisztnek ismertem meg az alatt a félév alatt, amióta a kassai rendőrkapitányságot vezettem s mivel a politikai előadó személyében már három változás is történt, rajtam kívülálló okokból 1944 októberében hirtelen elhelyezték.”⁹²

Dr. HORVÁTH György által előadottak bizonyítják dr. CSATÁRY László Lajos Kassáról Budapestre történő áthelyezése körülményeinek valóságát.

Dr. HORVÁTH György vallomásának azon kitétele, hogy „rajtam kívül álló okból” került sor az áthelyezésre is azt bizonyítja, hogy az a dr. CSATÁRY László Lajos által elmondottaknak megfelelően valósult meg 1944 októberében. A dr. HORVÁTH György elleni budapesti népbírósi eljárás anyagában — amely a vádlott háború végéig betöltött cselekményeit vizsgálta — dr. CSATÁRY László Lajos neve 1944 októberét követően a nyilas hatalom időszakában történő eseményekről készült egyik jegyzőkönyvben sem jelent meg, beleértve az 1945. I. 9-én dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes által befejezett nyomozás iratait is, amely egyúttal azt is bizonyítja, hogy dr. CSATÁRY László Lajos ekkor már nem tartózkodott Kassán.

Dr. CSATÁRY László Lajos 1944. XI. 1-től HÓDOSY Pál nyugállományú csendőr ezredes alá tartozó Magyar Királyi Rendőrség Rendőrfelügyelősége személyi állományában a HENKEY János vezérkari ezredes által vezetett ellátó csoportban tevékenykedett.⁹³ Az erre vonatkozó bizonyítékok szintén a levéltári kutatások során kerültek elő. A kassai rendőrkapitányság személyi állománya 1945. I. 18-án evakuált.

1944 őszén a szovjet csapatok már Magyarország területének egy részét elfoglalták. SZÁLASI Ferenc miniszterelnök 1944 decemberében elrendelte a rendőrség militarizálását annak érdekében, hogy ezeket az erőket szükség szerint a frontra vezényeljék.⁹⁴

A rendelet megjelenését követően elkészült a Rendőrfelügyelőség beosztottjainak névsora függetlenül attól, hogy annak összeírásakor az egyes személyek éppen hol tartózkodtak. Dr. CSATÁRY László Lajos az összeírás időpontjában feladatai ellátása során Mosonmagyaróváron tartózkodott. A dokumentumban a 22. sorszám jelöli: „*Csatáry László dr. s.fog. /Mmóváron összekötő tiszt a Henkey csop-nál/*”.⁹⁵ (VII.sz. melléklet)

HENKEY János vezérkari ezredes 1944. XI. 1-től 1945. III. 30-ig volt az ellátó csoport vezetője.⁹⁶

Dr. CSATÁRY László Lajos ennek az ellátó csoportnak volt összekötő tisztje 1944. XI. 1-től. Kassáról történő elhelyezésének tényét erősíti meg továbbá dr. MÉSZÁROS Győző 1994. XI. 15-ei, a dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatos kanadai eljárás során Budapesten készült magyar nyelvű tanúkihallgatási jegyzőkönyve is. Dr. MÉSZÁROS Győző 1944-ben Kassán rendőrségi segédfogalmazóként dr. CSATÁRY László Lajos kollégája volt. A jegyzőkönyv 3. oldalán olvasható többek között dr. CSATÁRY László Lajos korabeli személyleírása és az, hogy 1944 őszén már nem Kassán, hanem Mosonmagyaróváron tartózkodott. Részletek dr. MÉSZÁROS Győző tanúvallomásából: „... - Kb. olyan magas volt mint én (kb.180 cm), az egyenruhája jó volt rám, szőkés volt... - Amikor Óvártra kerültem, oda már jöttek más kapitányságokról is. Ott találkoztam vele utoljára vagy 1944 végén.”⁹⁷

A dokumentumok egyértelműen bizonyítják, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1944. október végétől már nem tartózkodott Kassán. A magyar és szlovák sajtóban megjelenő írások, amelyek dr. CSATÁRY László Lajos 1944 őszétől 1945. I. 18-áig Kassán folytatott tevékenységét és az ezekkel kapcsolatos felelősségét vetik fel, nem felelnek meg a valóságnak.

A Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (The Royal Canadian Mounted Police) 1993 és 1997 között végzett nemzetközi nyomozása dr. CSATÁRY László Lajos 1944-es kassai tevékenységére vonatkozóan

A Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) kezdeményezésére a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (The Royal Canadian Mounted Police) 1993 és 1997 között hat országra kiterjedő nemzetközi nyomozást folytatott dr. CSATÁRY László Lajos 1944-es kassai tevékenységével kapcsolatban.⁹⁸ (VIII.sz. melléklet)

Beszerezték az 1945-1946-ban a dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes háborús főbűnös ügyében lefolytatott budapesti népbírósi eljárás, valamint az 1947-1948-ban a dr. CSATÁRY László Lajos „volt magyar kassai rendőrkapitány” ellen a kassai népbírósi eljárás által lefolytatott népbírósi eljárások teljes iratanyagát.⁹⁹

Tanúkihallgatásokat és fényképről történő felismertetési eljárásokat végeztek. Kanadában 18, az Amerikai Egyesült Államokban 4, Izraelben 2, Szlovéniában 1, Szlovákiában 2 és Magyarországon 2 tanút hallgattak ki. A 29 kihallgatott tanú közül az általánosan megfogalmazott és toposzokat is tartalmazó vallomásokon túl konkrét és bizonyító erejű vallomást egyikük sem tudott tenni dr. CSATÁRY László Lajosra.

Az eljárás során mindössze hét olyan személy akadt, aki személyleírást adott, és akik a fényképről történő felismertetési eljárás során vállalták, hogy azonosítják azt a személyt, aki sé-

relmükre bűncselekményt követett el. A felismertetési eljárást vállaló szemtanúnak nyolc fekete-fehér fotókból álló és több variációs sorrendben összeállított fotótablókat mutattak be, amelyek mindegyikén szerepelt dr. CSATÁRY László Lajos fényképe, és amelyek néhány évvel az 1944 utáni időszakot követően készültek. **(IX.sz. melléklet)**

KISS Susan; kanadai lakos 1993. XI. 22-ei tanú kihallgatási jegyzőkönyvének részlete: „sötét haj”. Öltözetét khaki színű uniformisként írja le, amely a csendőrség ruházatának felel meg. A bemutatott fotók közül: „a 2-es , vagy 3-as, vagy 4-es” számú.¹⁰⁰ **(X.sz. melléklet.)**

KISS Susan a fotók között nem tudta dr. CSATÁRY László Lajost azonosítani.

Judy LYSY kanadai lakos 1993. XI. 15-ei tanúkihallgatási jegyzőkönyv szerint a tanú úgy emlékezett, hogy dr. CSATÁRY László Lajos magas, huszonöt-harminc év közötti, sötét arcszínű volt. Judy LYSY a tablón szereplő személyek közül nem tudta dr. CSATÁRY László Lajost beazonosítani.¹⁰¹ **(XI.sz. melléklet)**

Dr. Stefan KAIFER; kassai lakos 1994. VII. 14-i Kassán készült tanúkihallgatási jegyzőkönyvében az szerepelt, hogy dr. Stefan KAIFER a bemutatott a fotókon szereplő személyek közül nem tudta dr. CSATÁRY László Lajost beazonosítani.¹⁰² **(XII.sz. melléklet)**

SAS Steve; kanadai lakos 1993. november 16-i tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete: „*Csatary személyleírása? 180 cm. magas, 60-70 kg., rövid sötét hajú.*” SAS Steve az első találkozást dr. CSATÁRY László Lajossal 1940-re vagy 1941-re tette: „*The first time I saw Csatary was in 1940 or 41.*” SAS Steve nem találkozhatott dr. CSATÁRY László Lajossal az általa előadott időpontban Kassán, mivel dr. CSATÁRY László Lajost csak 1940-ben nevezték ki fogalmazó gyakornoknak Kecskemétre, ahol 1941-ben minősítették át rendőrségi segédfogalmazóvá, majd onnan a délvidéki Zomborba helyezték át. Kérdésként merül fel ebben az esetben is, hogy ki volt a SAS Steve szüleinek boltjába már 1940, vagy 1941-ben rendszeresen bejáró, „CSATÁRY” nevű rendőrtisztként ismert személy Kassán?

SAS Steve a tablókon szereplő személyek közül nem tudta dr. CSATÁRY László Lajost beazonosítani.¹⁰³ **(XIII.sz. melléklet)**

Georg Z. WASSERMANN USA lakos 1994. III. 29-ei tanúkihallgatási jegyzőkönyv részlete: „- *Látja Csatary Lászlót a fotón? - Azt hiszem az 5-ös,*” volt a bizonytalan válasz. Georg Z. WASSERMANN a fotókon szereplő személyek közül nem dr. CSATÁRY László Lajost azonosította be.¹⁰⁴ **(XIV.sz. melléklet)**

Shachar YESHA'AYAHU az izraeli rendőrségen 1994. III. 9-én megtartott, fényképről történő felismerési eljárás jegyzőkönyve: „*2-es, vagy a 3-as fotó Csatary.*” , nyilatkozza a tanú. Shachar YESHA'AYAHU a fotókon szereplő személyek közül nem tudta azonosítani dr. CSATÁRY László Lajost.¹⁰⁵ **(XV.sz. melléklet)**

A felismertetési eljárások során egyik szemtanú sem azonosította dr. CSATÁRY László Lajost

A személyleírást adó tanúk mind az 1947-1948-as kassai népbírósi eljárás során, mind az 1993 és 1997 között zajló kanadai eljárásban egy kb. 176 cm magasságú, rövid, gesztenyebarna hajú és szemöldökű, — SALAMON Edit emlékei szerint szemüveges —, vékony egyenes orrú, karcsú, gyenge testalkatú, khaki színű dzsekit, khaki színű bricsesz nadrágot és hosszúszerű fekete csizmát viselő személyre emlékeztek.

A tanúk által leírt férfi alakja, arca, ruházata vélhetően mindegyikük emlékezetébe jól belevésődhetett, mert az őket ért traumát követően még ötven évvel később, 1993-1994-ben is ezt a személyt írták le. Ez a személyleírás, azonban merőben eltér dr. CSATÁRY László Lajos korabeli kinézetétől. Ha a jogsértések az adott időszakban megtörténtek, azokat valamely más személy, de nem dr. CSATÁRY László Lajos követte el.

A valóságost megközelítő személyleírást dr. MÉSZÁROS Győző budapesti lakos, volt kassai rendőr segédfogalmazó, dr. CSATÁRY László Lajos kassai kollégája adja az 1994. XI. 15-én a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) és a Magyar Legfőbb Ügyészség által Budapesten felvett tanúvallomási jegyzőkönyve 3. oldalán olvasható.¹⁰⁶

A kanadai eljárás során a tanúktól felvett jegyzőkönyvek egyértelműen arra adnak bizonyítékot, hogy egy olyan személyről van szó, aki már 1939-től Kassán tartózkodott, és a KISS Susan tanú által leírt ruházata¹⁰⁷ alapján valószínűsíthetően a csendőrség kötelékében teljesített szolgálatot.

Azokat a tényeket, hogy nem dr. CSATÁRY László Lajos személyéről van szó, döntő mértékben támasztja meg alá dr. Karol NEMENY és SAS Steve tanúvallomása:

- Dr. Karol NEMENY az 1948-as kassai eljárás során eskü alatt tett vallomásában a dr. CSATÁRY László Lajossal történő találkozását 1939-ben határozta meg.

- SAS Steve 1993-ban a Kanadában indult eljárás során tett tanúvallomásában dr. CSATÁRY László Lajossal történő első találkozásukat 1940. vagy 1941. évben jelölte meg.

Mind a budapesti népbíróság 1946. évben lefolytatott, mind a kassai népbíróság 1948-ban lefolytatott eljárásai, valamint a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) 1993 és 1997 között végzett nyomozása során, a kihallgatott tanúk olyan általuk ismert személyről tettek vallomást, aki már 1939-től egészen 1945. I. 18-ig Kassán tartózkodott. Ez a személy azonban nem azonos dr. CSATÁRY László Lajossal.¹⁰⁸

A Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) a négy évig tartó nemzetközi nyomozás során dr. CSATÁRY László Lajos személyére vonatkozóan nem állapított meg háborús bűntettre utaló cselekményt, ezért a vele kapcsolatos eljárásban hivatalos megszólítására sem gyanúsított, sem tanú minőségében nem került sor.

Miért nem járt eredménnyel a kassai népbíróság által kiadott letartóztatási parancs?

A dr. CSATÁRY László Lajos ellen kibocsájtott elfogatói parancsot 1948. III. 16-án adta ki a kassai népbíróság.¹⁰⁹

Dr. CSATÁRY László Lajos ebben az időszakban még Európában, a bejelentő igazoláson is feltüntetett adataival, családjával együtt Németországban Simbach am Inn városban tartózkodott.¹¹⁰ Németországból 1949-ben vándoroltak ki Kanadába.

A háborút követő időszakban a szövetséges győztes hatalmak katonai és polgári nyomozói folyamatosan járták azokat a területeket, ahol a vesztes fél háborús bűncselekményekkel gyanúsítható rendvédelmi múltú, vagy civil polgárai akár álnéven is bujkálhattak.

A dr. CSATÁRY László Lajos nevével, de az elkövetett bűncselekmények miatt körözött személy leírásával kiadott elfogató parancs azonban sem személyi adataival, sem dr. CSATÁRY László Lajos valós személyleírásával semmilyen formában nem mutattak egyezőséget. Jellemző eset, amikor dr. CSATÁRY László Lajos 1948. XI. 1-én megjelent az USA zóna katonai parancsnokságán a németországi Altötting városában. Már Münchenben laktak, amikor 1948 őszén tudomására jutott, hogy neki tulajdonítják tizenkét ember felakasztását 1945. január elején Kassa Fő utcáján. A hír megrendítette és felháborította. Úgy döntött, hogy ezt a képtelenséget tisztázni kell. A család nem akarta elengedni. Attól tartottak, hogy soha nem tér vissza. A becsület azonban többet ért, és dr. CSATÁRY László Lajos gyalog vágott neki a München-Altötting útnak. 1948. XI. 1-én este, zuhogó esőben érkezett az amerikai zóna katonai parancsnokságára, ahol bejelentkezett azzal, hogy ezt a tudomására jutott kassai ügyet tisztázzák le.

A katonai nyomozóknak átadta azt az okmányt, amely szerint őt 1944. XI. 1-ei hatállyal Budapestre a Magyar Királyi Belügyminisztériumba helyezték át. A vizsgálat során az Osztrák Köztársaság Salzburg városában székelő amerikai katonai parancsnokság bevonásával tisztázták a kérdést, majd amikor útjára engedték közölték vele, mehet bárhová, akár az Egyesült Államokba is.

A II. világháborút követően a háborús bűnösök bírósági perei 1949-ig tartottak. Az Amerikai Egyesült Államok és a győztes hatalmak 1948-ban nem voltak „barátkozós” hangulatban a világháború veszteseivel. Kevés a valószínűsége annak, hogy az USA katonai nyomozói elengedték volna dr. CSATÁRY László Lajost, ha a legkisebb gyanúja is felmerült volna annak, hogy Kassán vagy bárhol elkövetője, részese lett volna háborús bűncselekményeknek, gyilkosságoknak.

Dr. CSATÁRY László Lajos vétlenségét támasztja alá a németországi Simbach am Inn városban székelő magyar iroda vezetője FÜZESY István által 1949. V. 6-án kiadott igazolvány is. Az igazolvány tanúsítja, hogy az Amerikai Egyesült Államok katonai hatóságai dr. CSATÁRY László Lajos háború során folytatott tevékenységét lenyomozták, valamint azt is, hogy nem állt szándékukban őt a keleti zónában, illetve Magyarországon folyó koncepciós perek áldozatául dobni.¹¹¹ (XVII.sz. melléklet)

Eljárési és kriminalisztikai anomáliák a budapesti és a kassai népbírósági eljárások során

Gyors lefolyású népbírósági eljárások

A budapesti népbírószági eljárás során a budapesti Politikai Rendészeti Osztályon történő kihallgatások 15 nap alatt valósultak meg, mely alatt 18 főt hallgattak ki. Maga a népbírószági eljárás pedig négy nap alatt zajlott le, ahol 33 tanút hallgattak meg.¹¹²

A kassai népbírószági eljárás keretében a kassai politikai rendőrségen két nap alatt tíz személyt hallgattak ki. A kassai népbírószági tárgyalás egy nap alatt valósult meg, ahol tíz perces tanácskozást követően a vádlottat távollétében — jogorvoslati lehetőség nélkül — kötél általi halálra, továbbá vagyonekzabzásra ítélték.¹¹³

A rövid idő alatt lefolytatott népbírószági eljárás irataiból világosan látható, hogy a vallomások értékelésével a kassai népbírószág egyáltalán nem foglalkozott.

Mindkét népbírószági eljárás súlyos kriminalisztikai hibája volt, hogy a dr. CSATÁRY Lászlónak vélt, illetve a valódi dr. CSATÁRY László Lajos személyazonossága között fennálló ellentmondásokat nem oldották fel és erre vonatkozóan még kísérlet sem történt.

A budapesti és a kassai népbírószágok által kontroll nélkül elfogadott tanúvallomások és a jogerős ítéletekkel befejezett eljárások tették többek között lehetővé, hogy dr. CSATÁRY László Lajost a Budapesti Nyomozó Ügyészségen 2011. IX. 21-én az Efraim ZUROFF által tett büntető feljelentéssel ismételt „tettesév” tegyék az 1941-1945 közötti Kassán elkövetett háborús bűncselekményeknek.

A fiktív és a valódi dr. CSATÁRY László Lajos

A dr. HORVÁTH György ellen lefolytatott budapesti népbírószági eljárás iratainak tanulmányozása során feltűnő volt, hogy sem a rendőri jelentések, sem a tanúktól felvett jegyzőkönyvek, sem más iratok között egy sem volt, amelyikben szerepelt volna dr. CSATÁRY László Lajos személyleírása.¹¹⁴

Ennek oka, hogy a kassai volt rendőr kollégáktól helytelen módon sem a korabeli nyomozó hatóság, sem a bíróság nem kért személyleírást. Ugyancsak eljárási hiba volt, hogy azok a személyek, akik a deportálást és a koncentrációs tábor túlélve vallomást tettek, az őket bántalmazó, megkínzó és deportáló személyről sem a rendőrség, sem a bíróság nem kért és a tanúk sem adtak személyleírást.

Különös, hogy a nyomozást lefolytató hatóság erre a lényeges kérdésre vonatkozóan nem hallgatta ki őket, illetve a Népbírószág sem figyelt fel erre a súlyos kriminalisztikai hibára, és arra sem, hogy BALKÁNYI Sándor, valamint WEISZER Rózi és még néhány tanú egymással és, vagy önmagukkal szemben is milyen súlyos és feloldhatatlan ellentmondásokba keveredtek.

A rendőri jelentések és jegyzőkönyvek, valamint a népbírószágokon tett vallomások olvasásakor úgy tűnt, hogy ez a lényeges momentum egyáltalán nem volt szempont.

Dr. CSATÁRY László Lajos kassai tevékenységének megismerésére a budapesti Politikai Rendészeti Osztály nyomozójának volt ugyan egy kísérlete arra, hogy eljárjanak a Csehszlovák követségen a kassai hatóságok irányába, azonban az erről készült jelentésnél több nem történt.¹¹⁵

Többek között ezek az eljárási hibák is erősítik azt, hogy a Budapesten dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes ellen lefolytatott népbírószági eljárás részben koncepcióra épült, és amely érintette dr. CSATÁRY László Lajost is, aki azonban nem volt jelen, ezért a személyét érintő vádakot megcáfolni nem tudta. A vallomást tevő túlélő szemtanúk dr. CSATÁRY László Lajost nem láthatták, így nem is azonosíthatták. Valójában senki sem tudta, hogy mire teszik terhelő vallomásaikat.¹¹⁶

A koncepció jellegre és az elvárások teljesítésére utal többek között KASSAI-FARKAS Ibo-lya volt kassai rendőrségi tisztviselő dr. CSATÁRY László Lajosra vonatkozó vallomásrészlete: „A gettó dolog értelmi szerzője Csatáry volt.”¹¹⁷

A kassai népbírószági eljárás során a budapestivel ellentétben, a tanúk már adtak személyleírást arról az általuk már 1939 óta dr. CSATÁRY László Lajosként ismert, vagy említett „volt magyar kassai rendőrkapitányról”, aki 1941 és 1945 között a különböző bűncselekményeket sérelmükre elkövette. Ebben az eljárásban súlyos hiba volt, hogy nem tisztázták dr. CSATÁRY László Lajos személyi adatait, személyleírását, holott az 1943 augusztusában Kassán kiállított útlevelének a helyi rendőrségi irattárban maradó adatlapján lévő fotó alapján az azonosítást megtehetnék volna.

Nem tisztázták továbbá családi állapotát, lakóhelyének címét, a kassai rendőrségen betöltött státuszát, beosztását sem. Ugyancsak nem tisztázták Kassán való tartózkodásának idejét

sem. Így azok a szemtanúk, mint például dr. Stefan KAIFER, vagy SAS Steve akiknek vallomása szerint a dr. CSATÁRY-nak ismert személlyel, mint a „kassai rendőrség útlevel osztályának vezetőjével” már 1939-1940-1941-ben találkoztak, és aki 1944 novemberében KAIFERT személyesen hallgatta ki. Azok az 1944 tavaszi deportálásokat elszenvedő túlélők, akik „korbácsos és embereket kínozó” személyére emlékeztek és az 1944 októberétől 1945. I. 18-ig elkövetett háborús bűncselekmények túlélőinek mindegyike, vagy mint például ŽUROVSKY Zoltán, akit „1944. november 4-én a dr. CSATÁRY ellen elkövetett merénylete” miatt tartóztatott le, mindannyian egy és azonos személyre, de egyértelműen nem dr. CSATÁRY László Lajosra vonatkozóan tették meg terhelő tanúvallomásukat.

A kassai népbíróság eljárásának anyagából — benne a dr. CSATÁRY László Lajos ellen hozott ítéletből és annak indokolásából — egyértelműen kitűnik, hogy sem a rendőrségi, sem az ügyészségi, sem a bírósági eljárás során egyáltalán nem foglalkoztak azzal, hogy tisztázzák, ki volt a jogsértések valódi elkövetője, pusztán az volt a cél, hogy egy fiktív személy nevet kapjon és az elvárásoknak megfelelően halálos ítélet kiszabására kerüljön sor.

Külön figyelmet érdemel az a tény, hogy a kassai népbírósági eljárás során az 1947-1948-ban a dr. CSATÁRY László Lajos volt magyar kassai rendőrkapitány ellen lefolytatott eljárásban, az 1945-1946-ban a dr. HORVÁTH György „háborús főbűnös”, volt magyar kassai rendőr-főkapitány helyettes ellen lefolytatott budapesti népbírósági eljárás iratainak megtekintésére, az abban rögzített gyanúsított és tanúkihallgatási jegyzőkönyvek tanulmányozására a kassai hatóságok még kísérlet sem tettek, holott a háborús bűnösök ellen indított bírósági eljárások mindenütt nagy figyelmet kaptak és amelyekről a korabeli sajtó is kiemelten tudósított.¹¹⁸

A napjainkig is kiható kriminalisztikai hibák a dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatos eljárásokban

A kassai népbíróság a rendőrség, illetve az ügyészség által rendelkezésére bocsátott adatok, valamint a tanúk által megadott személyleírás alapján 1948. III. 16-án a elfogató parancsot adott ki „dr. Ladislav /László/ Csatáry” ellen. A letartóztatási parancs főbb adatai szerint dr. CSATÁRY László Lajos született Máty 1915. III. 4-én, magassága: 176 cm, haja színe és szemöldöke gesztenyebarna, testalkata: sovány és gyenge, orra: vékony, egyenes volt.¹¹⁹ **(XVIII.sz. melléklet)**

A letartóztatási parancs tartalma nem felelt meg dr. CSATÁRY László Lajos korabeli való személyi adatainak, személyleírásának, és amely hibákat, lényeges eltéréseket különböző dokumentumok, dr. CSATÁRY László Lajos személyi okmányai, valamint a róla készült korabeli fotók támasztanak alá.

A letartóztatási parancsban kiadott személyleírást összevetve a dr. CSATÁRY László Lajos tulajdonát képező személyi okmányokkal és fényképekkel, a korabeli nyomozó hatóságok által elkövetett súlyos kriminalisztikai hibákra és következményeire, egy több mint hetven éven keresztül feltáratlan és megdöbbentő hibasorozatra derült fény.

A dr. CSATÁRY László Lajos számára 1943. VIII. 24-én a kassai rendőrkapitányság által kiállított útlevelében elhelyezett fényképen egy ovális arcú, magas homlokú férfi látható.¹²⁰ **(XIX.sz. melléklet)**

Az útlevelben rögzített személyi adatok szerint 1915. III. 5-én született és a személyleírást is tartalmazó rész pedig egy magas és szőke hajú férfit ír le.¹²¹ **(XX.sz. melléklet)**

A *Dr. csizsik-CSATÁRY Ladislaus* számára 1948-ban Münchenben kiállított német személyi igazolvány azonban pontosan adja meg testmagasságát, amely 182 cm.¹²² **(XXI.sz. melléklet)**

A népbírósági eljárásokban terhelő vallomásokat tevő tanúk által adott személyleírás szerint dr. CSATÁRY László Lajos vékony, gyenge testalkatú volt.

A „Magyar Királyi Rendőrség Szervezete és Ügyvitel” című kiadvány egyértelmű kritériumként határozza meg a fogalmazói karban való alkalmazás egyik alapvető, a testalkatra vonatkozó kellékét.¹²³ **(XXII.sz. melléklet)**

A dr. CSATÁRY László Lajosról készült korabeli fotók egyértelműen bizonyítják, hogy testalkata erős volt, termete pedig magas, tehát az előírás 3. pontjának maximálisan megfelelt. Dr. CSATÁRY László Lajos rendőrségi segédfogalmazó a képek jobb oldalán látható. A rendőrökkel együtt készült fotón jól látható, hogy majd egy fejjel magasodik ki a többiek közül.¹²⁴ **(XXIII.sz. melléklet)**

A tanúk által leírt és a letartóztatási parancs személyleírásban szereplő 176 cm magasságú, rövid, gesztenyebarna hajú és gesztenyebarna szemöldökű, karcsú, gyenge testalkatú, khaki színű egyenruhát, bricsesz nadrágot és fekete csizmát viselő személyleírású férfi tehát nem azonos dr. CSATÁRY László Lajossal.

A törvényes vádemelés feltételei

A büntetőeljárás eredményes befejezéséhez feltétlenül szükséges az, hogy:

- a törvény büntetni rendelje a dolog, vagy személy ellen elkövetett tettet, vagy mulasztást, amelyet;
- valahol, valamikor, valahogyan, valamivel;
- egy büntethető személy;
- szándékosan vagy gondatlanul valamilyen okból elkövetett.

Amennyiben e négy szükséges elem közül valamelyik nem valósul meg, abban az esetben törvényesen vádat emelni nem lehet.

Dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatosan, illetve az ellene indított eljárások esetében több tényállási elem sem valósult meg.

Néhány példa a teljesség igénye nélkül:

- A budapesti népbíróságon háborús büntett miatt, míg a kassai népbíróságon kollaboráció és fasiszta megszállás¹²⁵ bűncselekménye, illetve olyan jogsértések miatt indultak eljárások szándékosan elkövetett cselekmények okán, amelyek sértették a hatályos törvényeket, vagyis a jogi tárgy bizonyíthatóan sérült. A deportálásokkal, a kegyetlenkedésekkel, a koncentrációs táborokba való szállításokkal a tevessel elkövetett magatartás is megvalósult.

- A tanúk az elkövető személyében egy bizonyos dr. CSATÁRY László néven ismert férfit jelölnek meg, mint aki sérelmükre a bűncselekményeket elkövette. Azonban a budapesti, valamint a kassai nyomozó hatóságok és a népbíróságok elmulasztották tisztázni, azonosítani az elkövető személyét, személyleírását kontroll nélkül bizonyítékként értékelték úgy, hogy a tanúk szerint a dr. CSATÁRY-ként emlegetett személy volt az elkövető.

- A korabeli eljárásokban nem kerültek tisztázásra az egyes bűncselekmények elkövetési körülményei sem, és így fordulhatott elő például az, hogy a két országban két év különbséggel lefolytatott népbírósági eljárásokban rögzített vallomások szerint a téglagyári táborból való szökések megakadályozása céljából a fegyverhasználatra kiadott parancsot a budapesti népbírósági eljárásban dr. HORVÁTH György volt kassai rendőrkapitány helyettes, míg a kassai népbírósági eljárásban pedig dr. CSATÁRY László volt magyar kassai rendőrkapitány adta ki.

- Nem került tisztázásra a vagonablak kivágás megtiltására vonatkozó jogsértő magatartás sem, amelynek lényeges eleme és ellentmondása, hogy maga a cselekmény meg sem valósult, vagyis nem történt meg a bűncselekmény. Ezt a tényállási elemet már a dr. HORVÁTH György elleni budapesti népbírósági tárgyaláson BALKÁNYI Sándor önmagával ellentmondó tanúvallomásai alapján tisztázni lehetett volna. A példából látható, hogy sem a jogi-, sem az elkövetési tárgy nem sérült, mivel azok meg sem jelentek.

- Az egyes túlélő szemtanúk vallomásai alapján részben megvalósult az elkövetési magatartás és annak eredménye is. Az alannyá válás és a bűnösség feltételei azonban nem jelennek meg, mert a bizonyítékok azt támasztják alá, hogy a jogsértéseket nem dr. CSATÁRY László Lajos követte el.

- A büntető eljárások során az elkövető személyének és a bűnösség tisztázására még kísérlet sem történt.

Összességében megállapítható, hogy a törvényes vádemeléshez szükséges négy tényállási elem feltételei közül mindössze kettő valósult meg.

Három tény és három kérdés

A dr. CSATÁRY László Lajos ügy három jól elkülöníthető időszak történéseire tagozódik, de ezeket egy egységben kell kezelni.

Első időszak: 1941. július-augusztus. A Kassa és Kassa környéki zsidók Kamenyec-Podolszkij-ba történő deportálása.

Második időszak: 1944. április-május-június. A Kassa és Kassa környéki zsidók gettóba, majd a kassai téglagyárba történő koncentrálása és ezt követően Auschwitzba való deportálása.

Harmadik időszak: 1944. október vége és 1945. I. 18. között. A nyilas hatalom időszakában Kassán elkövetett jogsértések.

Az első időszak és tényei

A vádak szerint 1941. július-augusztusban dr. CSATÁRY László Lajos 300 kassai és Kassa környéki zsidó személyt deportál Kamenyec-Podolszkij-ba, ahol többségüket kivégezték. Karol NEMENY a kassai népbíróságon 1948-ban eskü alatt tett vallomása szerint első találkozása dr. CSATÁRY László Lajossal 1939-ben történt, amikor a kassai rendőrség útlevele osztályának a vezetője volt.

SAS Steve a Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) által 1993-ban kezdeményezett vizsgálata során a dr. CSATÁRY László Lajossal történt első találkozását 1940-1941-re datálja.

Efraim ZUROFF azzal egészítette ki 2011 szeptemberében tett feljelentését, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1941-ben — az Ausztráliában élő WEINBERGER Marika elmondása szerint az édesapjától hallottak alapján — deportáltatta Kamenyec-Podolszkijba WEINBERGER Marika rokonait. Efraim ZUROFF feljelentésének ez utóbbival történő kiegészítését Karol NEMENY dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatos 1939-re utaló vallomásában elhangzottakra is alapozhatta.

Dokumentumokkal bizonyított tények támasztják alá, hogy dr. CSATÁRY László Lajos az inkriminált időszakban még nem tartózkodott Kassán.

A második időszak és tényei

A vádak szerint 1944 áprilisa és júniusa között a Kassán létrehozott téglagyári gyűjtőtáborból dr. CSATÁRY László Lajos gettóparancsnok kegyetlenkedéseivel és aktív közreműködésével 15 700 zsidó személy koncentrációs táborokba küldésére került sor, ahol dr. CSATÁRY László Lajos tudtával is olyan körülmények közé kerültek, amely életüket veszélyeztette, és többségük halálát okozta.

Az inkriminált időszakokkal kapcsolatos korabeli magyar és szlovák népbírósági eljárások során kihallgatott tanúk hamis, vagy jobb esetben tévedéseken alapuló valótlan és egymásnak is ellentmondó vallomásai alapján a bűncselekmények vagy meg sem valósultak, vagy ha megtörténtek, azokat nem dr. CSATÁRY László Lajos követte el.

A Kanadai Szövetségi Bíróság (Federal Court of Canada) iratanyagában található huszonkilenc tanú kihallgatási jegyzőkönyveiben egy dr. CSATÁRY László Lajos nevű személyre vonatkozó, többségükben általánosságokat és toposzokat is tartalmazó vallomások olvashatók. A felismertetési eljárásra is alkalmasnak minősülő hét szemtanú egyike sem azonosította dr. CSATÁRY László Lajost.

Levéltári dokumentumokkal bizonyított tény, hogy az 1944-es magyarországi deportálásokért felelős háborús bűnösök személye megállapítást nyert, és bírósági úton történő felelősségre vonásuk 1945 és 1949 között megtörtént.

A harmadik időszak és tényei

A vádak szerint 1944 novembere és 1945. I. 18. közötti időben dr. CSATÁRY László Lajos, mint Kassa rendőrkapitánya felelős a nyilas hatalom időszakában deportált vagy kivégzett több száz zsidó, illetve baloldali gondolkodású személy sorsáért, az 1945. I. 5-én tizenkét személy felakasztásáért, 1945. I. 10-én egy tizenhét éves fiú elfogásáért, koncentrációs táborba való deportálásáért, valamint 1945. I. 17-én további tizenkét fő kivégzéséért.

Dokumentumokkal bizonyított tény, hogy dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazó soha nem volt Kassa rendőrkapitánya, az elkövetett bűncselekményeket nem ő követte el, mivel abban az időszakban már nem tartózkodott Kassán.

A dr. CSATÁRY László-ügy szempontjából felmerülő három sarkalatos kérdés

Ha dr. CSATÁRY László Lajos:

- 1939–1941-ben még nem tartózkodott Kassán, és ha az;
- 1944-ben végrehajtott deportálások során a kegyetlenkedések elkövetőjeként dr. CSATÁRY László Lajos egyetlen eljárásban egyetlen szemtanú sem azonosította, illetve felelőssége sem volt több ezer ember deportálásában, és ha;
- 1944 októberét követően már nem tartózkodott Kassán, akkor ki volt az a dr. CSATÁRY László Lajosként ismert személy, aki az 1941-1945 között terjedő időszakban a háborús bűncselekményeket Kassán elkövette?

Ezekre a több mint 70 éve megválaszolatlan kérdésekre az idő múltával igen nehéz válaszokat adni, ám a kutatók iratokban, dokumentumokban két potenciális név is felmerül. Két olyan személy neve, akik közül az egyik, a Magyar Királysághoz visszacsatolt Kassa első számú rendőri vezetője volt; dr. HORVÁTH György vidéki rendőr-főkapitány helyettes, és akinek az internáltakkal szembeni viselkedéséről a téglagyári tábor belső zsidó őrség vezetője dr. SZÁSZ Elemér tanúvallomásában olvasható.¹²⁶

A másik személy SZÓÓ Tibor a kassai rendőrkapitányság felügyelőgyakornoka, akinek nevét és internáló táborparancsnoki beosztását dr. HORVÁTH György volt kassai vidéki rendőr-főkapitány helyettes, valamint dr. SZÁSZ Elemér tanúvallomása¹²⁷ bizonyítja, és amit egyértelműen erősít meg a jeruzsálemi Jad Vasem intézet kutatási anyaga is.

A Kanadai Szövetségi Bíróság (Federal Court of Canada) „Ladislaus Csizsik-CSATÁRY” dossziéja

A Kanadai Szövetségi Bíróság (Federal Court of Canada) ügyirata¹²⁸ nem tartalmaz olyan releváns adatokat, amelyek befolyásolták volna a budapesti népbíróság és a kassai népbíróság peres irataiban,¹²⁹ valamint közkönyvtárakban és dr. CSATÁRY László Lajos magándokumentumai kutatása során előkerülő, és vétlenségét bizonyító tényeket, inkább megerősítik és alátámasztják azokat, különös tekintettel a túlélő tanúk vallomásaira és a fényképről történő eredménytelen személyfelismertetési eljárási jegyzőkönyvekre.

A Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) által lefolytatott nemzetközi nyomozás öt kötetből álló dossziéjának irataiból megdöbbentő módon derül ki az, hogy a Budapesten 2011. IX. 21-én a dr. CSATÁRY László Lajos ellen, háborús bűncselekmények miatt tett büntető feljelentésben foglaltak pontosan megegyeznek azokkal a nyomozás tárgyát képező körülményekkel, amelyek miatt 1993-ban a kanadai hatóságok a hat országra kiterjedő vizsgálatot megkezdték, és amelynek eredményeképpen azt 1997-ben dr. CSATÁRY László Lajos vétlenségének megállapítása okán zártak le.

Az 1993 és 1997 között lefolytatott nyomozás adatai és dokumentumai önmagukban is kétséget kizáróan bizonyítják azt, hogy dr. CSATÁRY László Lajos nem azonos azzal a személlyel, aki 1939 és 1945 közötti időszakban az első bécsi döntéssel a Magyarországhoz visszacsatolt Kassán tartózkodott és az ott élő, illetve a Kassa környéki zsidóság sérelmére a háborús bűncselekményeket elkövette.

Nem valószínű az, hogy ha a Kanadai Szövetségi Bíróság (Federal Court of Canada) és a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) az eljárás során dr. CSATÁRY László Lajos ügyében háborús, vagy bármilyen más bűncselekményt állapít meg, abban az esetben elmulasztották volna a bírósági úton történő felelősségre vonását.

A nyomozás befejezését követően dr. CSATÁRY László Lajos ellen Kanadában nem indult eljárás és 1997-ben Kanadából már magyar állampolgárként, magyar okmányokkal települt át Magyarországra.

A Kanadai Igazságügyi Minisztérium (Department of Justice Canada) 2015. IV. 13-án kelt tájékoztató levele szerint nem tudják, hogy mi motiválta dr. CSATÁRY Lászlót kanadai állampolgárságáról önként történő lemondásában és azt sem tudják igazolni, hogy Kanadában őt bármely hatóság a bevándorlásával kapcsolatban bármikor eljárás alá vonta volna.¹³⁰ **(XXIV.sz. melléklet)**

Ezzel a dokumentummal megdőlt az vád is, hogy dr. CSATÁRY László Lajost háborús bűncselekmények elkövetése miatt állampolgárságától megfosztották és Kanadából kiutasították volna.

Utóhang

A budapesti népbíróság peranyaga, a kassai népbíróság peranyaga, valamint a levéltárakból, közkönyvtárakból előkerült, továbbá más dokumentumok már több évtizede bárki számára hozzáférhetők, teljes terjedelmükben kutathatók.

A dr. CSATÁRY László ügy bővebb összefoglalása egy 2014 őszi kiadott könyvben valósult meg.¹³¹

Jegyzetek:

¹ A peretsényi NÓRÁNTH Gerzson, nemzeti CHOBÁNKY Kálmánnak írt levelének részlete, amely kelt 1863 március havában Debrecenben.

ERDEI 22.p.

² Dr. CSATÁRY László Lajost CSATÁRY László Lajos néven anyakönyvezték 1915-ben. Nevét fordultatos életútja során többféleképpen írták. Az adott nyelvi környezetből és a hivatalnokokon múlt az, hogy hol „i”, hol pedig „y” betűvel jegyezték a családi nevét. A név előtagja a „csizsik” rész pedig az emigráció időszakában került a neve elé, melyet az anyai nagypapájától örökölt. A „csizsik” előnév a kanadai honosítását követően már nem került rá okmányaira. Jogi doktorátust a debreceni Tisza István Magyar Királyi Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán 1937-ben szerzett.

³ PARÁDI: A dualizmus kori magyar rendvédelem. ; Idem: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. ; Idem: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században.

⁴ 1872/XXXVI.tc. ; 1881/XXI.tc.

⁵ 1903/VIII.tc.

⁶ 1916/XXXVII.tc.

⁷ 1870/XLII.tc. ; 1871/XVIII.tc.

⁸ 5 047/1919. (X. 1.) ME.r.

⁹ 1881/II.tc. ; 1881/III.tc.

¹⁰ PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári fegyveres őrtestület.

¹¹ ZEIDLER

¹² 6 500/1931. (XI. 30.) ME.r.

¹³ 2 300/1944. (VI.21.) ME.r.

¹⁴ BFL. 197/1946.

¹⁵ KAL. Tk 358/1948.sz.

¹⁶ FCCA. T 2399-96.

¹⁷ 2012. VII. 18-án a Budai Központi Kerületi Bíróság dr. CSATÁRY László Lajos házi őrizetbe helyezéséről szóló végzése.

BKKB.I. 17. Bny. 942/2012/2.sz. végzés. ; BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. V. kötet 2803-2806.p.

¹⁸ 2011-ben a nyomozás elrendelésekor még a régi büntetőtörvénykönyv az 1978. évi IV. törvény volt hatályban. 1978/IV.tv.

¹⁹ Az 1945. évi törvénnyel törvényerőre emelt és az 1945. évi miniszterelnöki rendelettel módosított, valamint ugyancsak ezévi miniszterelnöki rendelettel kiegészített rendelet rendelkezett a háborús bűntettekről.

1945/VII.tv. I.sz.melléklet. ; 1440/1945. (IV. 27.) ME.r. ; 81/1945. (I. 25.) ME.r.

²⁰ 1945/VII.tv. I.sz. melléklet

²¹ BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. Efraim ZUROFF dr. CSATÁRY László Lajos ellen a Budapesti Nyomozó Ügyészségen tett feljelentése. I. kötet 109-113-p. és 127-213.p. 219-229.p.

²² Loc.cit. 109-113.p. + 219-225.p.

²³ KAL. Tk 358/1948.sz. op.cit.

²⁴ CSATÁRY László Lajos elleni feljelentésről a szlovákiai sajtó is tájékoztatta olvasóit.

²⁵ 2015 novemberében Kassán, a szóban forgó férfi fiával történő beszélgetésem során az derült ki, hogy a kassai nyomozó hatóság felé pusztán az volt a kérése, hogy dr. CSATÁRY László Lajost a magyarországi eljárás során ebben az ügyben is hallgassák meg, mert számára évtizedek óta tudott volt, hogy 1944 októberét követően dr. CSATÁRY László Lajos már nem tartózkodott Kassán.

²⁶ BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. 49.sz. határozat dr. CSATÁRY László Lajos ellen ebben az ügyben a Budapesti Nyomozó Ügyészség a nyomozást megszüntető határozata.

²⁷ BALKÁNYI Sándor tanúvallomása képezte a 2011 őszi a dr. CSATÁRY László Lajos ellen tett feljelentés alapján a későbbi, 2012 júliusában a Budapesti Nyomozó Ügyészség által közölt háborús bűncselekmény elkövetése miatti gyanúsítás alapját és a 2013 júniusában befejezett nyomozás vádemelési indítványát.

²⁸ BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. 49.sz. határozat.

²⁹ CSLL.MI. 197/1946.sz. budapesti népbíróság dr. CSATÁRY László Lajos ügyében lefolytatott tárgyalási iratai.

³⁰ KAL. Tk 358/1948.sz. op.cit.

³¹ CSLL.MI. op.cit. T 2399-96. I-V köt. Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (The Royal Canadian Mounted Police) 1993 és 1997 között dr. CSATÁRY László Lajos ügyében hat országra kiterjedő nyomozási anyagának öt kötetnyi másolata.

³² Loc.cit. dr. CSATÁRY László Lajos 1940. I. 5-én kelt 366 620/1939.VI-a. számú rendőr fogalmazó gyakornoki kinevezési okmánya a kecskeméti rendőrkapitánysághoz.

- ³³ Loc.cit. dr. CSATÁRY László Lajos 1941. XII. 3-ai 226 836/1941. VI.a. számú rendőr segédfogalmazó ki-nevezési okmánya a kecskeméti rendőrkapitánysághoz.
- ³⁴ Loc.cit. dr. CSATÁRY László Lajos 1942. III. 13-án 153 570/1942. VI.a. áthelyezési parancsa Kecskemétről Zomborra.
- ³⁵ 39 820/1921. (1922. IV. 18.) BM.r.
- ³⁶ *A rendőrség szervezete és ügyvitele.* 52-53.p.
- ³⁷ 39 820/1921. (1922. IV. 18.) BM.r. op.cit.
- ³⁸ CSŐSZ: 80.p.
- ³⁹ MNL. 4/503. tételszám alatt nyilvántartott kötet. *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára.* Pótfüzet. 1944.
- ⁴⁰ Előszó.
- ⁴¹ A budapesti Holokauszt Emlékközpontban 2012. VII. 25-én szervezett konferenciáról szóló sajtótájékoztató összefoglalójában dr. CSATÁRY László Lajost mint a kassai gettó parancsnokát említették meg.
- GELLÉRT
- ⁴² BFL. 197/1946. op.cit. dr. HORVÁTH György ítélete. 14.p.
- ⁴³ BRAHAM: I.köt. 572.p.
- ⁴⁴ Loc.cit. 592.p.
- ⁴⁵ GASKÓ: 12.p.
- ⁴⁶ BRAHAM: op.cit. 592.p.
- ⁴⁷ BUCHLER — SASHAK: 495-505.p.
- ⁴⁸ KAL. Tk 358/1948.sz. op.cit.
- ⁴⁹ Loc.cit.
- ⁵⁰ BFL. 197/1946. op.cit. 22.p.
- ⁵¹ Loc.cit. 94.p.
- ⁵² Loc.cit. 58.p.
- ⁵³ Loc.cit. 88.p.
- ⁵⁴ Loc.cit. 103.p.
- ⁵⁵ BNYÜ.I. nyom. 735/47.sz. ŠTRAKOVÁ Terézia Glücksmannová (GLÜCKSMANN Teréz) vallomása.
- ⁵⁶ BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. IV. kötet 2397.p. és Tl'ud735/47. és A kassai népbíróság Tk 358/1948. számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása.
- ⁵⁷ Loc.cit. IV. kötet 2455.p.
- ⁵⁸ BFL. 197/1946. op.cit. 46-47.p.
- ⁵⁹ Loc.cit. 122.p.
- ⁶⁰ Loc.cit. 141.p.
- ⁶¹ BNYÜ.I.nyom. 1597/2011. op.cit. IV. kötet 2303.p. + 2391.p. és Tk735/47 és a kassai népbíróság Tk 358/1948. számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása.
- ⁶² GELLÉRT: op.cit.
- ⁶³ BFL. 197/1946. op.cit. 12.p.
- ⁶⁴ Loc.cit. 11-13.p.
- ⁶⁵ Loc.cit.
- ⁶⁶ Loc.cit.
- ⁶⁷ Loc.cit. 116.p.
- ⁶⁸ A témakörben írt cikk lényegét több felvidéki sajtóorgánum is átvette.
- ⁶⁹ BNYÜ.I.nyom. 1597/2011. op.cit. II. kötet 1463-1477.p. KRPZ-KE-KPI-288/2013.sz.
- ⁷⁰ Loc.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. I.-VI. kötetek.
- ⁷¹ Loc.cit. IV. kötet 2399-2455.p.
- ⁷² Loc.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. IV. kötet 2413.p.
- ⁷³ Loc.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. IV. kötet 2463.p.
- ⁷⁴ Loc.cit. Dr. Karol NEMENY vallomása. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. IV. kötet 2461.p.
- ⁷⁵ Loc.cit. IV. kötet 2461.p.
- ⁷⁶ Loc.cit. Dr. Stefan KAIFER személyes érintettsége indokával utasította el dr. CSATÁRY védelmének ellátását. IV. kötet 2447.p.
- ⁷⁷ Loc.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. IV. kötet 2463.p.
- ⁷⁸ Loc.cit. Dr. Stefan KAIFER erre az eseményre hivatkozva hártotta el dr. CSATÁRY László Lajos védelmét a kassai népbíróság felé 1948-ban.IV. kötet 2343. + 2447.p.
- ⁷⁹ Loc.cit. VI. kötet 3659-3677.p.
- ⁸⁰ Loc.cit. szaktanácsadó kirendelése + a szaktanácsadói válasz BNYÜ-i értékelése.
- ⁸¹ BFL. 197/1946. op.cit. 80.p.
- ⁸² A Kassai Rendőrkapitányság 1/1945.biz.sz. nyomozati jelentés. MNL. K szekció, op.cit. 345/1945. 103.p.
- ⁸³ GYARMATHY Gábor kassai főispán, hadműveleti kormánybiztos 9/H. 1945. számon hozott ítélete. MNL. K szekció, op.cit. 345/1945. 102.p.
- ⁸⁴ KAL. Tk 358/1948.sz. op.cit.
- ⁸⁵ Efraim ZUROFF a dr. CSATÁRY László Lajos elleni feljelentésében a születési napot március 3-nak adta meg.
- ⁸⁶ A jelzett címen abban az időben és jelenleg is, a kassai rendőrkapitányság épülete található.
- ⁸⁷ BNYÜ.I.nyom. 1597/2011. op.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948. számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. XII.köt.5.sz. és IV. kötet 2431.p.
- ⁸⁸ MNL.I. op.cit., 1947/1946. a NOT az 1947/1948. sz. eljárásban JAROSS Andor, ENDRE László és BAKY László háborús főbűnösöket halálra ítélte.
- ⁸⁹ Loc.cit., I.3923/1946. a NOT a 3923/1946. sz. eljárásban FERENCZY László háborús főbűnöst halálra ítélte.

- ⁹⁰ BRAHAM: op.cit. 96.p.
- ⁹¹ A Népfőgyőrség által 1946 augusztusában összeállított háborús bűnösök tartalmazó lista. MNL. op.cit. XX-1-a-XVIII:A-1.
- ⁹² BFL. 197/1946. op.cit. 197.p.
- ⁹³ KOVÁCS: 294 p.
- ⁹⁴ 2 300/1944. (VI.21.) ME.r. op.cit.
- ⁹⁵ HIM.HL. M.Kir. Rendőrség iratai, növekedési naplósám 52/2010. 1 p.
- ⁹⁶ SZAKÁLY: 132-133.p.
- ⁹⁷ BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. III. kötet 2257.p.
- ⁹⁸ CSLL.MI. op.cit. Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (The Royal Canadian Mounted Police) 1993 és 1997 között dr. CSATÁRY László Lajos ügyében hat országra kiterjedő nyomozási anyagának öt kötetnyi másolata. T 2399-96. V köt.
- ⁹⁹ Loc.cit. 1945-1946-ban dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes háborús bűnös ügyében lefolytatott budapesti népbírósági eljárás és 1947-1948-ban dr. CSATÁRY László Lajos volt „magyar kassai rendőr-főkapitány” ellen a kassai népbíróság által TK 358/1948 számon lefolytatott népbírósági eljárás iratanyagai. 197/1946.sz. + TK 358/1948.sz.
- ¹⁰⁰ Loc.cit. Susan KISS tanúkihallgatási jegyzőkönyve. T 2399-96.sz.dosszié.
- ¹⁰¹ Loc.cit. Judy LYSY tanúkihallgatási jegyzőkönyve.
- ¹⁰² Loc.cit. Dr. Stefan KAIFER tanúkihallgatási jegyzőkönyve.
- ¹⁰³ Loc.cit. Steve SAS tanúkihallgatási jegyzőkönyve.
- ¹⁰⁴ Loc.cit. Georg Z. WASSERMAN tanúkihallgatási jegyzőkönyve.
- ¹⁰⁵ Loc.cit. Shachar YESHA' AYAHU tanúkihallgatási jegyzőkönyve.
- ¹⁰⁶ Loc.cit. A Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) és a magyar Legfőbb Ügyészség ál-tal Budapesten 1994. XI. 15-én dr. MÉSZÁROS Győzőtől felvett tanúvallomás jegyzőkönyve. T 2399-96. IV.köt.
- ¹⁰⁷ Loc.cit. Susan KISS tanúkihallgatási jegyzőkönyve. T 2399-96.sz.dosszié.
- ¹⁰⁸ - Loc.cit. budapesti népbíróság 197/1948.sz. iratai. 197/1946.sz.
- BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása.
- A Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) 1993 és 1997 között végzett nyomozási iratai.
CSLL.MI. op.cit. T 2399-96. IV.köt.
- ¹⁰⁹ BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása.
- ¹¹⁰ FCCA. T 2399-96. op.cit.
- ¹¹¹ CSLL.MI. op.cit. FÜZESY István rendőr százados, a Simbach am Inn-i Magyar Iroda vezetője 1949. V. 6-án kelt igazolása arról, hogy dr. CSATÁRY László háború alatti magatartását az illetékes USA hatóságok lenyomozták és megállapították, hogy demokratikus módon végezte munkáját, és a háború alatt tanúsított viselkedését elfogadhatónak találták.
- ¹¹² BFL. 197/1946. op.cit.
- ¹¹³ KAL. Tk 358/48. op.cit.
- ¹¹⁴ CSLL.MI. op.cit. 197/1946.sz.
- ¹¹⁵ BFL. 197/1946. op.cit. 4.p.
- ¹¹⁶ Loc.cit.
- ¹¹⁷ Loc.cit. 131.p.
- ¹¹⁸ KAL. Tk 358/48. op.cit. ; BFL. 197/1946. op.cit.
- ¹¹⁹ KAL. op.cit. Tk 358/48.op.cit és 5.sz. Dr. CSATÁRY László Lajos ellen a kassai népbíróság által kiadott elfogató parancs.
- ¹²⁰ CSLL.MI. op.cit. A dr. CSATÁRY László Lajos számára 1943-ban Kassán kiállított 499073. számú útlevelel 1. és 2. oldala.
- ¹²¹ Loc.cit. A dr. CSATÁRY László Lajos számára 1943-ban Kassán kiállított útlevelelben rögzített személyleírás. 3. és 4. oldala.
- ¹²² Loc.cit. A dr. CSATÁRY László Lajos számára 1948-ban Münchenben kiállított B.XXVI/23453 számú személyi igazolványban szereplő személyleírás.
- ¹²³ *A rendőrség szervezete és ügyvitel.* op.cit. 76-77.p. Budapest, 1943, 200 p. Magyar Királyi Belügyminisztérium.
- ¹²⁴ CSLL.MI.op.cit. Dr. CSATÁRY László Lajosról készült fényképek.
- ¹²⁵ A korabeli Szlovákiában a kassai népbíróság dr. CSATÁRY László Lajos elleni „kollaboráció és fasiszta megszállás” vádját olyan esetben hozta fel, amikor a felvidéki Kassa az első bécsi döntés értelmében 1938-tól a Magyar Királysághoz tartozott, illetve 1944. III. 19-től pedig német megszállás alá került.
- ¹²⁶ BFL. 197/1946. op.cit. 20-23.p.
- ¹²⁷ BFL. 197/1946. op.cit. 21.p.
- ¹²⁸ - Dr. CSATÁRY László Lajos védője az iratok beszerzésre a 2012. VIII.17-ei gyanúsított kihallgatás során indítványt tett.
BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. gyan. jkv. 26.p.,
- Az iratismertetési jkv. szerint a jogsegély megkeresésre a kanadai hatóságok nem reagáltak.
BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. VI. kötet 4381.p.
- ¹²⁹ BFL. 197/1946. op.cit. ; KAL. Tk 358/1948.op.cit.
- ¹³⁰ CSLL.MI.op.cit. A Kanadai Igazságügyi Minisztérium 2015. IV. 13-án kelt levele.
- ¹³¹ VERBOVSZKI

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

- BRAHAM (43.;44.;46.;90.;) — RANDOLPH L. BRAHAM: *A népiirtás politikája. A holokauszt Magyarországon. I-II.* [The politics of genocide. The Holocaust in Hungary. I-II.] Ford.: BERÉNYI Gábor — GARAI Attila — HERNÁDI Miklós — SZ. KISS Csaba — SERES Iván — ZALA Tamás. Budapest, 1997, Belvárosi Könyvkiadó. 1474 p. HU-ISBN 963 76 7585 X.
- BUCHLER — SASHAK (47.;) — YEHOShUA Robert BUCHLER — RUTH SASHAK (szerk.): „Kosice” *Encyclopaedia of jewish communities, Slovakia.* [„Kassa”. A szlovákiai zsidó közösségek enciklopédiája.] 495-505.p. Jeruzsálem, 2003, Yad Vashem, 596 p., ISBN 965 30 8178 0.
- SZAKÁLY (96.;) — SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felsővezetés 1938-1945.* Budapest, 2003² (javított kiadás), Ister. 409 p. HU-ISBN 963 92 4376 0.
- VERBOVSZKI (131.;) — VERBOVSZKI Sándor: „Kassa árnyékában. A Csatáry-ügy a dokumentumok tükrében” Budapest, 2014, VERBOVSZKI Sándor. 220 p. HU-ISBN 978 615 15 5374 1.

TANULMÁNYOK

- ERDEI (1.;) — ERDEI Árpád: Mi az igazság? In ERDEI Árpád et al. (szerk.): *A büntető ítélet igazságtartalma.* Budapest, 2010, Magyar Lap- és Könyvkiadó. 174 p. HU-ISBN 978 963 97 2289 7.
- PARÁDI József: A dualizmuskori magyar rendvédelem. (3.;) — PARÁDI József: A dualizmuskori magyar rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XVIII.évf. (2010) 21.sz. 66-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007. október 05-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. (3.;) — PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. XVIII. évf. (2010) 21.sz. 85-100.p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 05-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században. (3.;) — PARÁDI József: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. XIX. évf. (2010) 22.sz. 60-76.p. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári fegyveres őrtestület. (10.;) — PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári fegyveres őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-87.p. HU-ISSN 1216-6774.
- ZEIDLER (11.;) — ZEIDLER Sándor: A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegészítéstől az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIV.évf. (2008) 17.sz. 116-137.p. HU-ISSN 1216-6774.

CIKKEK

- GASKÓ (45.;) — GASKÓ Miklós: A halálvonatok. *Menóra-egyenlőség*, XXIX.évf. (1984) június 1. 4-12.p. CA-ISSN 0837-2861.

KÉZIRATOK

- CSÖSZ (38.;) — CSÖSZ László: *Tettesek, szemtanúk, áldozatok A vészkorszak Jász-Nagykun-Szolnok Megyében.* Ph.D. disszertáció (SZTE-BTK Történelemtudományi Doktori Iskola). Kézirat. Szeged, 2010. 180 p.
- KOVÁCS (93.;) — KOVÁCS Zoltán András: *A Szálasi-kormány belügyminisztériuma. Rendvédelem, állambiztonság a nyilas korszakban.* Ph.D. disszertáció (PTE-BTK). Kézirat. Pécs, 2008. 306 p.

SEMATIZMUSOK

- Előszó. (40.;) — Előszó. 1.p. In: *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára*. LI.évf. Budapest, 1944, Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal. 1062 p.

SZABÁLYZATOK

- A rendőrség szervezete és ügyvitele*. (36.;123.;) — *A rendőrség szervezete és ügyvitele*. Budapest, 1943, Magyar Királyi Belügyminisztérium. 200 p.

LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRAK

- ÁBTL. (41.;) — Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára.
 BFL. 197/1946. — Budapest Fővárosi Levéltár. budapesti népbíróság a dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes ügyében lefolytatott tárgyaláson felmerült dr. CSATÁRY László Lajost érintő iratai.
 (14.;42.;50.;51.;52.;53.;54.;58.;59.;60.;63.;64.;65.;66.;67.;81.;92.;112.;115.;116.;117.;118.;126.;127.;129.))
 BKKB.I. (17.;) — Budapesti Központi Kerületi Bíróság Irattára.
 BNYÜ.I. nyom. 735/47.sz. (55.;) — BNYÜ.I. nyom. 735/47.sz. Az 1948-as CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott kassai népbírósági eljárás során készült rendőrségi jegyzőkönyv.
 BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. (17.;21.;22.;26.;28.;56.;57.;61.;69.;70.;71.;72.;73.;74.;75.;76.;77.;78.;79.;80.;87.;97.;108.;109.;128.)) — BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. A Budapesti Nyomozó Ügyészség által dr. CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott nyomozás iratai.
 CSLL. MI. (29.;31.;32.;33.;34.;98.;99.;100.;101.;102.;103.;104.;105.;106.;107.;108.;111.;114.;120.;121.;122.;124.;130.)) — Dr. CSATÁRY László Lajos magánirattára.
 FCCA. T 2399-96. (16.;110.)) — The Federal Court of Canada Archives (Kanadai Szövetségi Bíróság Irattára.) T 2399-96. Dr. CSATÁRY László Lajos lakcímbjelenítését igazoló iratról készült hiteles másolat.
 HIM.HL. (95.)) — Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Levéltár.
 KAL. Tk 358/1948.sz. (15.;23.;30.;48.;49.;84.;113.;118.;119.;129.)) — Kassai Állami Levéltár Tk 358/1948.sz. A dr. CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott kassai népbírósági tárgyalás jegyzőkönyve.
 MNL (39.;82.;83.;88.;89.;91.)) — Magyar Nemzeti Levéltár.
- JOGSZABÁLYOK**
- 1870/XLII.tc. (7.)) — 1870/XLII.tc. a köztörvényhatóságok rendezéséről.
 1871/XVIII.tc. (7.)) — 1871/XVIII.tc. a községek rendezéséről.
 1872/XXXVI.tc. (4.)) — 1872/XXXVI.tc. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről.
 1881/II.tc. (9.)) — 1881/II.tc. a csendőrség legénységi állományának kiegészítéséről.
 1881/III.tc. (9.)) — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.
 1881/XXI.tc. (4.)) — 1881/XXI.tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.
 1903/VIII.tc. (5.)) — 1903/VIII.tc. a határrendőrségről.
 1916/XXXVII.tc. (6.)) — 1916/XXXVII.tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.
 1945/VII.tv. (19.;20.)) — 1945/VII.tv. a népbíráskodások tárgyában kibocsátott kormányrendeletek törvényerőre emeléséről.
 1978/IV.tv. (18.)) — 1978/IV.tv. a Büntető Törvénykönyvről.
 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. (8.)) — 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. a rendőrség államosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LIII.évf. (1919) I.füzet. 752-767.p.
 39 820/1921. (1922. IV. 18.) BM.r. (35.;37.)) — 39 820/1921. (1922. IV. 16.) BM.r. a magyar királyi állami rendőrség szervezetének és szolgálatának szabályozása tárgyában. *Budapesti Közlöny*, LVI.évf. (1922) 89.sz. 1-9.p.

- 6 500/1931. (XI. 30.) ME.r. (12.;) — 6 500/1931. (XI. 30.) ME.r. a rendőrség szervezeti változásairól. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LXV.évf. (1931) XII.füzet. 1533-1534.p.
- 2 300/1944. (VI.21.) ME.r. (13.;94.;) — 2 300/1944. (VI.21.) ME.r. a Magyar Királyi Rendőrség átszervezéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LXXVIII.évf. (1944) 1.sz. 1063-1065.p.
- 81/1945. (I. 25.) ME.r. (19.;) — 81/1945. (I. 25.) ME.r. a népbíráskodásról. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LXXIX.évf. (1945) I.füzet. 17-24.p.
- 1440/1945. (IV. 27.) ME.r. (19.;) — 1440/1945. (IV. 27.) ME.r. a népbíráskodásról szóló 81/1945. M.E.sz. rendelet módosítása és kiegészítése tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LXXIX.évf. (1945) I.füzet. 121-124.p.

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

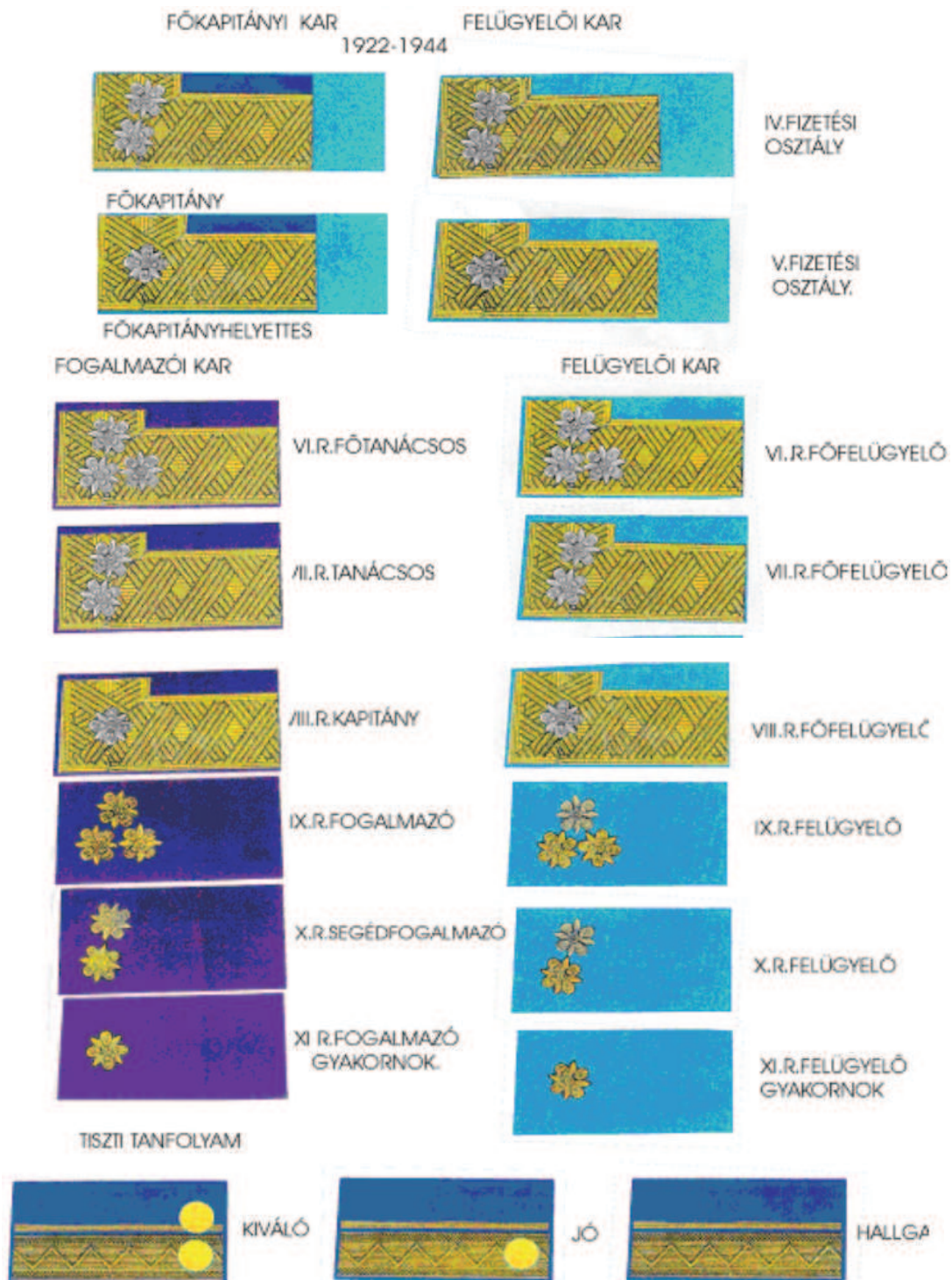
- GELLÉRT (41.;62.;) — GELLÉRT Ádám: Csátári László és az 1944-es kassai deportálások. *Betekintő*, VIII.évf. (2014) 3.sz. A folyóirat csak a világhálón jelenik meg oldalszámozás nélkül. HU-ISSN 1788-7569.
Világhálón:
http://www.betekinto.hu/sites/default/files/2014_3_gellert.pdf

Mellékletek jegyzéke:

- I.sz. melléklet
A Magyar Királyi Állami Rendőrség, majd a Magyar Királyi Rendőrség tiszti rendfokozatai 1922-1944.
- II.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr fogalmazógyakornoki kinevezési okmánya 1940. I. 5
- III.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazói kinevezési okmánya 1941. XII. 3.
- IV.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos áthelyezési parancsa Kecskemétről Zomborra 1942. III. 13.
- V.sz. melléklet
HIRDETMÉNY a Kassa városi gettó létrehozásáról.
VI.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos kézírásának tulajdonított gettóparancsnoki aláírások.
VII.sz. melléklet
A Rendőrfelügyelőség beosztottjainak névsora.
VIII.sz. melléklet
Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) T 2399-96. számú „Ladislaus Csizsik-CSATÁRY” dosszié.
IX.sz. melléklet
Fotó tabló a T 2399-96. számú felismertetési eljárásban.
X. sz. melléklet
Susan KISS tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.
XI.sz. melléklet
Judy LYSY tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.
XII.sz. melléklet
Dr. Stefan KAIFER tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.
XIII.sz. melléklet
SAS Steve tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.
XIV.sz. melléklet
Georg Z. WASSERMANN tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.
XV.sz. melléklet
Shachar YESHA' AYAHU fényképről történő felismertetési jegyzőkönyve.
XVI.sz. melléklet
Igazolás a CSATÁRY-család lakcím bejelentkezéséről a németországi Simbach am Inn városába.
XVII.sz. melléklet
Igazolás a németországi Simbach am Inn városi Magyar iroda vezetőjétől.
XVIII.sz. melléklet
A kassai népbíróóság dr. CSATÁRY László ellen kiadott elfogató parancsa.
XIX.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos számára Kassán 1943-ban kiállított útlevél 1. és 2. oldala.
XX.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos Kassán 1943-ban kiállított útlevele (3-4. oldal)
XXI.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos 1948-ban Münchenben kiállított német személyi igazolványa.
XXII.sz. melléklet
A Magyar Királyi Rendőrség fogalmazói karba történő alkalmazás kellei.
XXIII.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazóról készült korabeli fényképek.
XXIV.sz. melléklet
A Kanadai Igazságügyi Minisztérium 2015. IV.13-án kelt levele.

I.sz. melléklet

**A Magyar Királyi Állami Rendőrség, majd a Magyar Királyi Rendőrség tiszti rendfokozatai
1922-1944.**

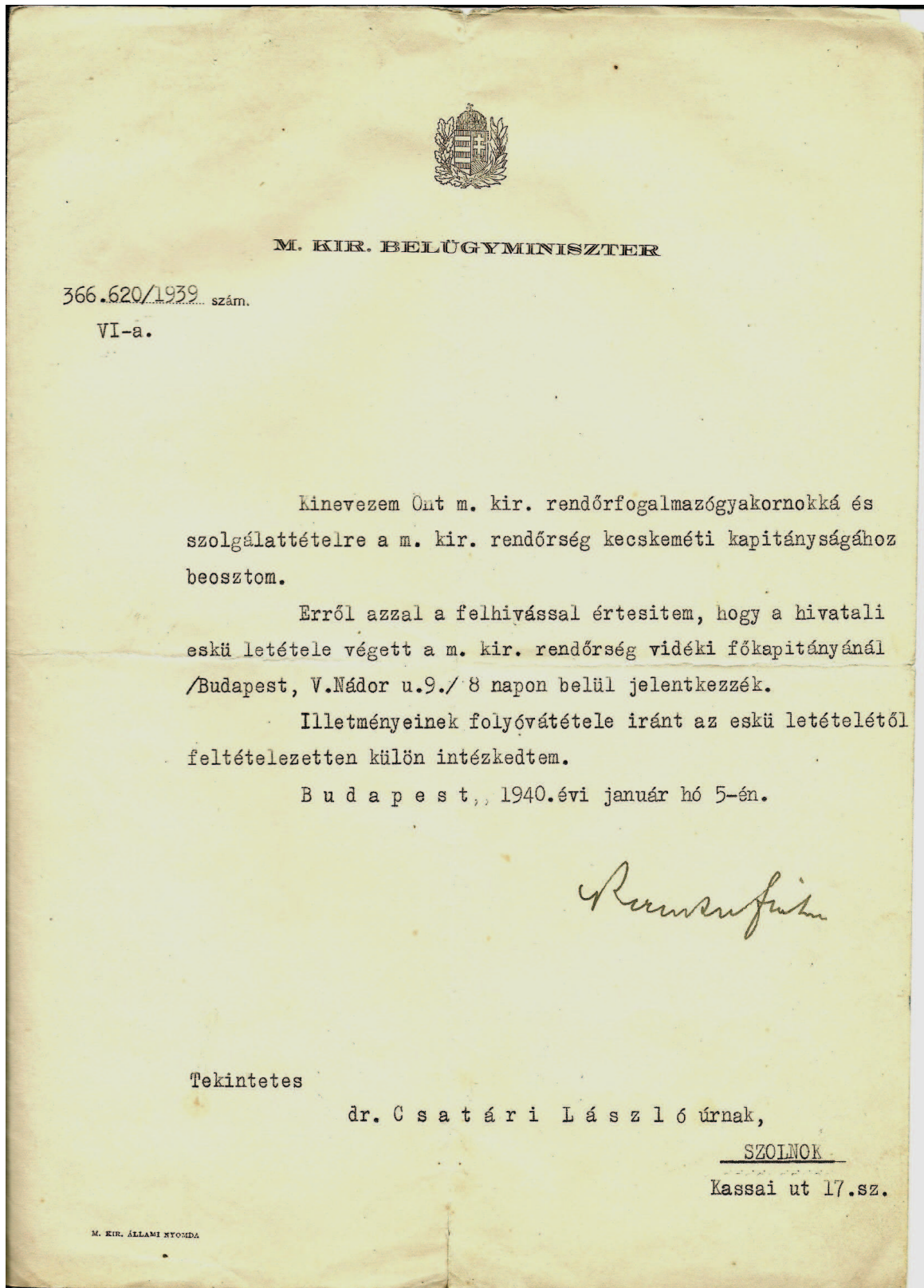

Megjegyzés: A katonai rendfokozatokkal ellentétben — ahol a rangokat hatágú csillaggal jelölték — a polgári fegyveres őrtestületek rangjait csillagrózsácskával tüntették fel. Valamennyi polgári fegyveres őrtestületnek külön rangrendszere volt. Abban azonban megegyeztek egymással és a katonai rangrendszerrel, hogy a rangrendszeren belüli csoportok három rangot tartalmaztak. Valamennyi rangot pedig a zubbony gallérján viselték.

Forrás !

- ZEIDLER Sándor: A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől az ezredfordulóig. 123.p. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIV.évf. (2008) 17.sz. 116-137.p.

Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr fogalmazógyakornoki kinevezési okmánya
1940. I. 5.

HIRDETMÉNY a Kassa városi gettó létrehozásáról.

50X35

HIRDETMÉNY

Kassa város területén a zsidófajú egyének elkülönítésére a Gettó az alábbiakban állapított meg:

Akácfa-utca, Zrínyi-utca, Luzsénszky Pál-utca, Pogány-utca, Jaross Andor-utca (a Vas-utca torkolatáig lezárt része), Csányi-utca, Székgyár-u. (lezárt része), Nádor-utca (15. és 17. sz. házak).

Felhívom a Gettó területén lakó keresztény fajú lakosságot, hogy a Gettó területéről való kiköltözésük érdekében Kassa város polgármesteri hivatalánál az intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg, mert a mai naptól kezdődően a Gettó-parancsnokság személyi és vagyonbiztonságukért a felelősséget nem vállalja!

Elrendelem, hogy a Gettó területén lakó keresztény fajú egyének az ott lakó zsidó fajú egyénekkel nem érintkezhetnek, velük semminemű összeköttetésben nem állhatnak. A Gettó területén lévő üzletek, iparosok, üzemek zsidók részére kiszolgálást nem teljesíthetnek; lakásukba, udvarukba zsidót be nem fogadhatnak, zsidó fajú egyének részére még kölcsönképen sem adhatnak át semminemű élelmiszert vagy más tárgyakat.

Zsidó fajú egyének a Gettó utcáin nem tartózkodhatnak, lakásuknak csupán udvarra nyíló ablakait tartathatják nyitva. Minden zsidó fajú egyén köteles állandóan lakásán tartózkodni!

A Gettó-parancsnokság székhelye a Nádor-utca 15. szám alatti ház. Keresztény fajú egyének kérelmeikkel közvetlenül, zsidó fajú személyek pedig a zsidó-tanács útján fordulhatnak a parancsnoksághoz.

A Gettó területének elhagyása csak hatósági engedéllyel, az erre a célra kijelölt kijáraton történhet. A Gettón kívül lakó egyéneknek a Gettó területére való belépését megtiltom! Szigorúan megtiltom a Gettó területére zsidó fajú egyének részére csomagok, levelek, pénz, vagy egyéb értékek be- és kiszállítását. -- Járműveknek a Gettó területére való behajtását megtiltom!

Amennyiben a keresztény fajú lakosok közül a fenti rendelkezéseket bárki megszegi, ha cselekménye súlyosabb elbírálás alá nem kerül, az internálási eljárást megindítom; ha a fenti rendelkezéseket zsidó fajú egyén szegi meg, úgy az illetővel szemben szigorú kényszerintézkedést fogok alkalmazni.

Kassa, 1944 május hó 1-én.

Gettó-parancsnok.

F. k.: Dr. Csatory László rendőrfogalmazó, Gettó-parancsnok. - Nyomtat: Wilko nyomda, Kassa.

Megjegyzés: A Kassa városi gettó létrehozásáról szóló HIRDETMÉNY 1944. V. 1-én lett kiadva. A Gettó-parancsnok dr. HORVÁTH György Kassa város vidéki rendőr-főkapitány helyettes volt. A hirdetemény lábrészében felelős kiadókként vannak feltüntetve dr. CSATÁRY László „rendőr fogalmazó”, és a Gettó-parancsnok. Kassai helytörténet-szek tájékoztatása szerint a városi gettó, a téglagyári gyűjtőtáborba történő beolvasztásáról a német parancsnokság döntött, és amely rövid időn belül végrehajtásra került.

Forrás ! OSzK. Nyomtatványtár.

Dr. CSATÁRY László Lajos kézírásának tulajdonított gettóparancsnoki aláírások.

Gettó-Parancsnokság, Kassa.

M.Kir.Rendőrkapitányság,

K a s s a.

Tisztelettel jelentem, hogy f.hó 4-én 16.30 perckor a Gettó-parancsnokság helyiségében megjelent dr.Laufer Lajosné, aki engedélyt kért arra, hogy zsidó fajú férje a Gettó területén elhelyezett rabbihoz mehessen, hogy az izraelita felekezetből való kilépését bejelenthesse. Nevezett kérelmét nem teljesítettem, hanem Gazda Albert m.kir.szolgarendőrt arra utasítottam, hogy dr.Laufer Lajost lakásán keresse fel és a Kapitányság központi ügyeletére állítsa elő. Közvetlen tudomásom szerint nevezett dr.Laufer Lajos az éjszakát lakásán töltötte.

Kassa, 1944. május 5.

László Csatary
Gettóparancsnok. *FB*

Gettó-Parancsnokság Kassa

Szám: 16/1944. Mihályi István prb.leváltása.

M.Kir.Rendőrkapitányság,

K a s s a.

Tisztelettel jelentem, hogy f.hó 8-án 21 órakor a Gettónak Zrínyi utcai bejáratánál szolgálatot teljesítő Mihályi István m.kir.prb. megfigyeltem, amikor a városból a Gettóba betérő két zsidó tanútagot igazoltatott, amikor megállapítottam, hogy nevezett próbarendőr a parancsszerűen előírt személymotosztást nem hajtotta végre. Nevezett zsidó egyénnek ekkor személyesen megmotosztam és megállapítottam, hogy az egyiknél két üres üveg volt, melyekben beismerése szerint a Gettóból a városba tejet vitt ki. A fentiek megállapítása után nevezett próbarendőrt leváltottam, és f.hó 9-én 8 órakor a Kapitányságra utbaindítottam. Tisztelettel kérem nevezett pótlásáról intézkedni.

Kassa, 1944. május 9.

László Csatary
Gettóparancsnok.

Megjegyzés:A két jelentés és a rajtuk látható egymástól merőben eltérő aláírások 1944. V. 5-én és 1944. V. 9-én készültek mindössze négy nap eltéréssel. Bemutatásuk a 2012. VII. 25-én a budapesti Holokauszt Emlékközpontban a dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatos a Kassai Állami Levéltárban történt kutatás eredményéről tartott konferencián úgy, mint dr. CSATÁRY László Lajos gettóparancsnok által aláírt dokumentumok. A dokumentumok az ÁBTL internetes folyóirata a Betekintő 2014/3. számában a *Csatári László és az 1944-es kassai deportálások* címmel megjelent írásban is meghivatkozásra kerültek.

Forrás ! Kassa Állami Levéltára 17. d. 4728/1944. sz. akta és 18. d. 4814/1944. sz. akta

A Rendőrfelügyelőség beosztottjainak névsora

A Rendőrfelügyelőség beosztottjainak névsora.		
1. Hódosy Pál	vőzgy.	AB: Ábray Kálmán csend.észd.
2. Nagy Valér	főkap.	
3. Forgách József	főpar.	/Mosonmagyaróváron/
4. Koronkóczy Frigyes	törzsfőlt.	
5. Radnagyi Márton	tan.	
6. Thorma Tiber dr.	"	
7. Geregy Károly	törzsfőlt.	/Bpsten/
8. v.Baross Pál	tan.	
9. Orbán István dr.	tan.	
10. v.Jónás Károly dr.	"	
11. Orfaly Aladár	iflt.	
12. Vékassy Lajos	"	
13. Vigváry István dr.	kap.	
14. Farkas Elemér dr.	"	
15. Ádány László dr.	"	
16. Csász József dr.	"	
17. Gántay János dr.	"	
18. Leber György dr.	fog.	/Bpsten/
19. Andrásyi János dr.	"	
20. Andráfy László dr.	"	
21. Csász József dr.	iflt.	/Bpsten/
22. Csatáry László dr.	sfg.	/Mátyás Bérekötő utca a Henkey csoportnál
23. Kovács Béla dr.	"	
24. Földi Sándor	iflt.	/Bpsten/
25. Deszák Sándor	szv.főtan.	
26. Varkács István	szv.tan.	/Bpsten/
27. Orbán György	det.flt.	
28. Kanyal József	"	/Árnyas utcán/
29. Alföldi Béla	det.	
30. K.Kiss János	"	
31. Kárái István	"	
32. Kágyári István	"	
33. Horváth Sándor	hiv.főt.	/Levél/
34. Hende Gisella	hiv.isti.	
35. Gyarmati László	kes.	
36. Balla Zita	dij.	
37. Koronov Mária	"	
38. Bónay Lajos	thts.	
39. Nagy T. András	"	
40. Hódosy József	his. altiszt.	

Megjegyzés: A dokumentum 1944 őszén készül a Magyar Királyi Rendőrség militarizálásának időszakában. A névsor azoknak a nevét sorolja fel, akik a HÓDOSY Pál ny.á. csendőr vezérőrnagy vezetése alatt álló Rendőrfelügyelőség munkatársai voltak. Dr. CSATÁRY László Lajos neve CSATÁRY László dr. megnevezéssel sfg. jelöléssel a 22-es sorszám mellett olvasható. A dokumentumot 2010 márciusában a II. kerületi Házman utcában az egyik lakóház tetőterének felújítása során találta meg egy kőműves mester. Az épület 1945. II. 11-12.-i Budai várból történő kitörés útvonala, a Pasaréti található.

Forrás ! HIM.HL. M.Kir. Rendőrség iratai, növekedési naplósám 52/2010. 1 p.

Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) T 2399-96. számú „Ladislav Csizsik-CSATARY” dosszié

The Federal Court of Canada
T 2399-96
Ladislav Csizsik Csatory

Megjegyzés: Az öt kötetből álló dosszié IV. kötet tartalmazza azokat a jegyzőkönyveket, amelyek a túlélő szemtanúk vallomásait tartalmazzák. A T 2399-96. számú dosszié tartalmának másolatát a Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) adta át dr. CSATÁRY László Lajosnak a nyomozás lezárását követően.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.

Fotó tabló a T 2399-96. számú felismertési eljárásban

Megjegyzés: A fotótablókat, amelyek mindegyikén szerepel dr. CSATÁRY László Lajos fényképe, a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Canadian Royal Mounted Police) állította össze a felismertetés eljárások elvégzéséhez lefolytatott nemzetközi nyomozás során.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.

Susan KISS tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete

93-11-22
11:21 hrs.

STATEMENT OF:

NAME: KISS, Susan (Maiden: Torok)
D.O.B. 1922-04-15
P.O.B. Kosice, Czechoslovakia
ADDRESS: #706-65 Spring Garden,
Willowdale, Ontario
TELEPHONE: (416) 730-8804
PARENTS: Mother: TOROK, Irene (Maiden: Torok)
Father: TOROK, Josef (deceased)
OCCUPATION: Retired
LANGUAGES SPOKEN: English, Hungarian, Czechoslovakian
MARITAL STATUS: Married.

Q.5. Could you please describe to me CSATARY?

A.5. Tall, thin, good-looking man, dark hair. He spoke Hungarian, tall like you, but he look thin in his uniform.
Uniform: White gloves, (kaki-colour uniform), tall black boots, kaki breeches, jacket kaki with a collar which looked like (the R.C.M.P. red serge collar) round around the neck, buttoned from the neck down with shiny buttons. It was a tailored jacket which went below the buttocks. The jacket had a narrow textile belt (4 cm.) kaki with gold line, I believe

Q.15. Do you see CSATARY in these pictures? Shown photospread 15:03 hrs.

A.15. The picture No. 2 or No. 3 or 4 is familiar to me.

Finish: 15:10 hrs.

.....
Cst. Morin #37017
R.C.M.P.

.....
Susan KISS

Megjegyzés: A tanú által adott leírás az általa dr. CSATÁRY László Lajosnak ismert személy ruházatáról, valamint a felismertési eljárás során adott többvariációs bizonytalan személykiválasztásról. A kép jobb felső sarkában általam elhelyezett fotó a korabeli csendőr egyenruhákat mutatja azokat, amelyeket Susan KISS írt le vallomásában.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

Judy LYSY tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete

93-11-15

This is the statement of:

NAME: Judy LYSY (nee SINGER)
D.O.B. 19 8-0 -2
P.O.B. Kosice, Czechoslovakia
ADDRESS: 5 44 Yonge Street, #PH
Willowdale (Toronto), Ont.
TELEPHONE: (416) 2 1-2 46

This statement was taken at Mrs. Lysy's residence and present during the interview were Cst. Francois Marcil (RCMP) and Mr. Peter Hogg (DOJ).

I understand that this statement is being taken in relation to a criminal investigation and I promise to tell the truth.

Judy Lysy

Q. Previously, in your statement, you mentioned the name CSATARY. Could you describe this person?

A. He appeared taller than me - tall - between 25 and 30 year old. Dark complexion. I don't recall the colour of his hair or his eyes. I cannot describe him any more than what I just told you.

Q. Do you recognize LESLIE CSATARY or anyone else on the photographs I am showing to you?
(Two group photos and one photospread)

A. I have just looked at a photospread consisting of a black and white passport-style photo of male subjects. I do not recognize anybody on this photospread. Mr. Hogg was not present while I looked at the photos. I have also looked at two group photos and I have recognized any body on these group photos. I have signed the back of the photographs as has Constable Marcil.

Megjegyzés: Judy LYSY nem ismerte fel a tablón azt a személyt aki sérelmére a jogsértést 1944 tavaszán Kassán elkövette.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

Dr. Stefan KAIFER tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.

[Handwritten text in original is shown here in bold type and typed entries on original form - in italics]

Kraj [Regional] Procurator's Office in Košice
(identification of office)

ČVS [abbreviation unknown]

RECORD OF WITNESS STATEMENT

In: Košice on: July 14, 1994 at: 11:40 a.m.

[the following witness] was examined:

Dr. Štefan K a i f e r, born August 28, 1909

(first name, surname and date of birth)

Previous name and surname: unchangedPermanent place of residence: Košice, 10 Tomášik Street Postal code: 040 00Temporary place of residence: n/a Postal code: _____Occupation (previous, present occupation, position): retired

Place of work: _____

Identity Card No.: OP 659 351 KC 53 Marital status: marriedInterview in criminal case against: Dr. Ladislav CsatoryRelation to the accused: no relation

INSTRUCTIONS TO WITNESS

You will be examined with respect to: Dr. Ladislav Csatorywho was charged with the criminal act: - war crimes

under Article: _____ of the Criminal Code.

[The following handwritten text is in English:]

94-07-14 12:57 hours Q: Do you recognize Dr. L. CSATARY from this photospread?**DR. STEFAN KAIFER** A: No. I don't.

[The following handwritten text is in Slovak:]

Q: DO YOU RECOGNIZE DR. L. CSATARY FROM THIS SERIES OF PHOTOGRAPHS?

* A: NO. I DON'T.

[signature:] Kaifer

[signature:] Francois Marcil

Megjegyzés: Dr. Stefan KAIFER nem tudta azonosítani dr. CSATÁRY László Lajost.Forrás ! CSSL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

93-11-16
09:19 hrs.

STATEMENT OF:

NAME: SAS, Steve
 D.O.B. 192-0-30
 P.O.B. Kosice, Czechoslovakia
 ADDRESS: 227 Parkhome Ave., Willowdale, Ontario
 TELEPHONE: (416) 2-2-397
 PARENTS: Mother: Serena ROTH (Maiden: Rozoch)
 (deceased)
 Father: Ignacz, SAS (Szasz)(deceased)
 OCCUPATION: Manager, Humbolt Properties Ltd.
 ADDRESS: #416-2.4 King St. West, Toronto
 TELEPHONE: (416)59 -1 77
 MARITAL STATUS: Married

What language do you speak? English, Hungarian, Slovak, German, French, Spanish.

This statement is being taken at 214 King Street West, Suite 416 in Toronto, by Cst. C. Morin of the RCMP.

"I realize that this statement is taken in relation to a criminal investigation and I promise to tell you the truth."

signed:.....

Steve Sas

My family own a military supply store in the city and during the holidays, I use to help with the store (1940 to 1944), and I saw Csatory in the store on a regular basis. He was a good client. He was a nice person. I saw him several times. I knew his name. I don't recall if he told me, I only know, I knew who he was.

Could you describe for me Mr. Csatory?

He was young, 180 cm., 160-170 lbs., healthy good-looking young chap, he had short dark hair. I don't recall the colour of his eyes. He had no distinguishing feature. He always wore a uniform as described before. He also wore a sabre with a big handle, and carried it on the left side. The sabre was inside a case and fitted on his police belt. I don't remember the description of the uniform but it was different from the policemen on the street which lead me to believe he was an officer. He might have had a white collar on his shirt and some insignia on the collar or shoulder. He wore black pants. He wore a special hat (Shaku) - black with gold trim. Shirt - blue - had breast pockets. He usually walked. The first time I saw Csatory was in 1940 or 41. He spoke Hungarian. I never heard him speak any other language. The times I saw him, I was fairly close (2 feet). I always saw him in uniform prior to, or inside the brick factory.

I never observed Csatory giving orders to other guards inside the brick factory. I only observed him walking, stopping and meeting guards (other police officers), speaking with them, then walking away.

Megjegyzés: SAS Steve által adott személyleírás egy sötét hajú, általa dr. CSATÁRY László Lajosnak ismert személyről, valamint vallomása arról, hogy már 1940, vagy 1941-ben találkozott vele Kassán, szülei boltjában.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

Georg Z. WASSERMANN tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.

XIV.sz. melléklet

94-03-29
09:00 hrs.

This is the statement of: George Z. Wasserman
D.O.B. 192. -1. -16
P.O.B. Kosice (KASSA), Czechoslovakia
ADDRESS: 25.3 Brian Drive, North Brook,
Chicago, Illinois
TELEPHONE: 708-544-35

This interview was conducted at Mr. Wasserman's residence. Was also present Mrs. Edna Wasserman.

and pushing people in the brick yard and this many times in the presence of CSATARY. SOO was maybe 5'9" to 5'10", husky, reddish face, I believe dark hair. Very different from CSATARY. I don't remember anybody else.

- Q. Have you ever been interviewed before?
- A. Not about him. I was interviewed about the concentration camps by someone from the German Consulate.
- Q. Have you ever been shown photographs of people from World War II?
- A. No.
- Q. I will show you a photo line-up consisting of eight black and white passport-style photos, of eight male individuals. I ask you to take a look at it and tell me if you can recognize LESLIE CSATARY from this photo line-up?
- A. I believe it is #5.
- Q. Would you be willing to testify in a court of law in Canada should the subject of this investigation be charged?
- A. Yes.
- Q. Do you know of any other witnesses who are alive and could be able to help us in this investigation?
- A. No.
- Q. How is your health?
- A. Good. No problem.

Time: 11:10

.....
George WASSERMAN.....
Francois MARCIL.

Megjegyzés: A tanú egy sötét hajú személyt ír le és úgy hiszi, hogy az ötödik számú fotó az, amely dr. CSATARY László Lajosról készült.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

Shachar YESHA'AYAHU fényképről történő felismertetési jegyzőkönyve.

Israel Police

Statement by: _____ **Statement no. ___ folio no. 3**

LD. Number:	Given name: Yesha'ay: u	Surname: Shachar	Name in romanization: Yesha'ay: u Shachar
Former name:	Marital status: Married ___ Single ___ Divorced ___ Widowed ___	Sex:	Religion:
Date of birth:	Place of birth:	Home telephone:	Work telephone:
Address:		Name and address of place of work:	
Personal no. in L.D.F.:	Father's name:	Parents' address:	

Investigators:

Date	Time	Place	Pers. no.	Rank	Given Name	Surname
X						

X It seems to me ~~that the~~ that one of the persons, in photo 2 or 3, is Csatory. I was liberated on 8 May 1945 by the Russians, in [Lower? - unclear - tr.] Silesia, not far from the Czech border, in Camp Cernau [?]. This moment I have remembered and I ask that it be added to what I have related up to now, that Csatory used to strike his boots with the whip which he held in his hand. This is my statement as I have given it, and I am confirming its truth with my hand and signature on every page.

[signatures] Yesha'ayahu Shachar   Miri Drucker   J.S. Rainville

940309

1523

Megjegyzés: A tanú nem azonosította dr. CSATÁRY László Lajost.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

Igazolás a CSATÁRY-család lakcim bejelentkezéséről a németországi Simbach am Inn városába

Kategorie III. Form. 10 (Alle Formulare sind in fester Ausfertigung einzureichen)

Land-kreis Pfarrkirchen Gemeinde Simbach am Inn

Ausstellende Behörde Einwohnermeldeamt

List of all judicial records.
Attach original (or true copy) of all documents.
Liste aller gerichtlichen und behördlichen Vorgänge und Akten, die dem Angehörigen der Vereinten Nationen geführt wurden.
Originalakten oder beglaubigte Kopien (auch Fotokopien) aller Dokumente sind beizulegen (in zweifacher Ausfertigung.)

Nationalität U N G A R N
(Für jede Nationalität ist ein besonderes Formblatt zu verwenden.)

Name	Christian Name	Date and place of Birth	Sex	Type of Document	Date of certificate	By whom prepared	Locality of original records
Familiennamen	Vorname	Geburtsdatum und -Ort	geb. m. w.	Art der Urkunde	Datum der Ausstellung der Urkunde	Von wem ausgestellt bzw. gelüftet? Staatsanwalt? Gericht? Polizei? Rechtsanwalt? Finanzamt etc.?	Aufbewahrungsort der Originalurkunde
1	2	3	4	5	6	7	8
				Einwohnermeldekarte		Einwohnermeldeamt Simbach/Inn	
				"		"	"
				"		"	"
				"		"	"
				"		"	"
Dr. Csatory László	Ladislav	5.3.15	M	"	7.4.45	"	"
Csatory, geb. Jrene	Mary	2		"	7.4.45	"	"
Miró	Ossivac		W	"	7.4.45	"	"
Csatory		3	W	"	7.4.45	"	"
Csatory		Kassau	W	"	7.4.45	"	"
Csatory		Kassau	W	"	7.4.45	"	"

FOR USE OF US GOVERNMENT ONLY

STORING COPY

This is to certify that this is a true and correct photocopy of the original
Arolsen, the 10 02 1995

INTERNATIONAL TRACING SERVICE
for the Archives of the International Tracing Service

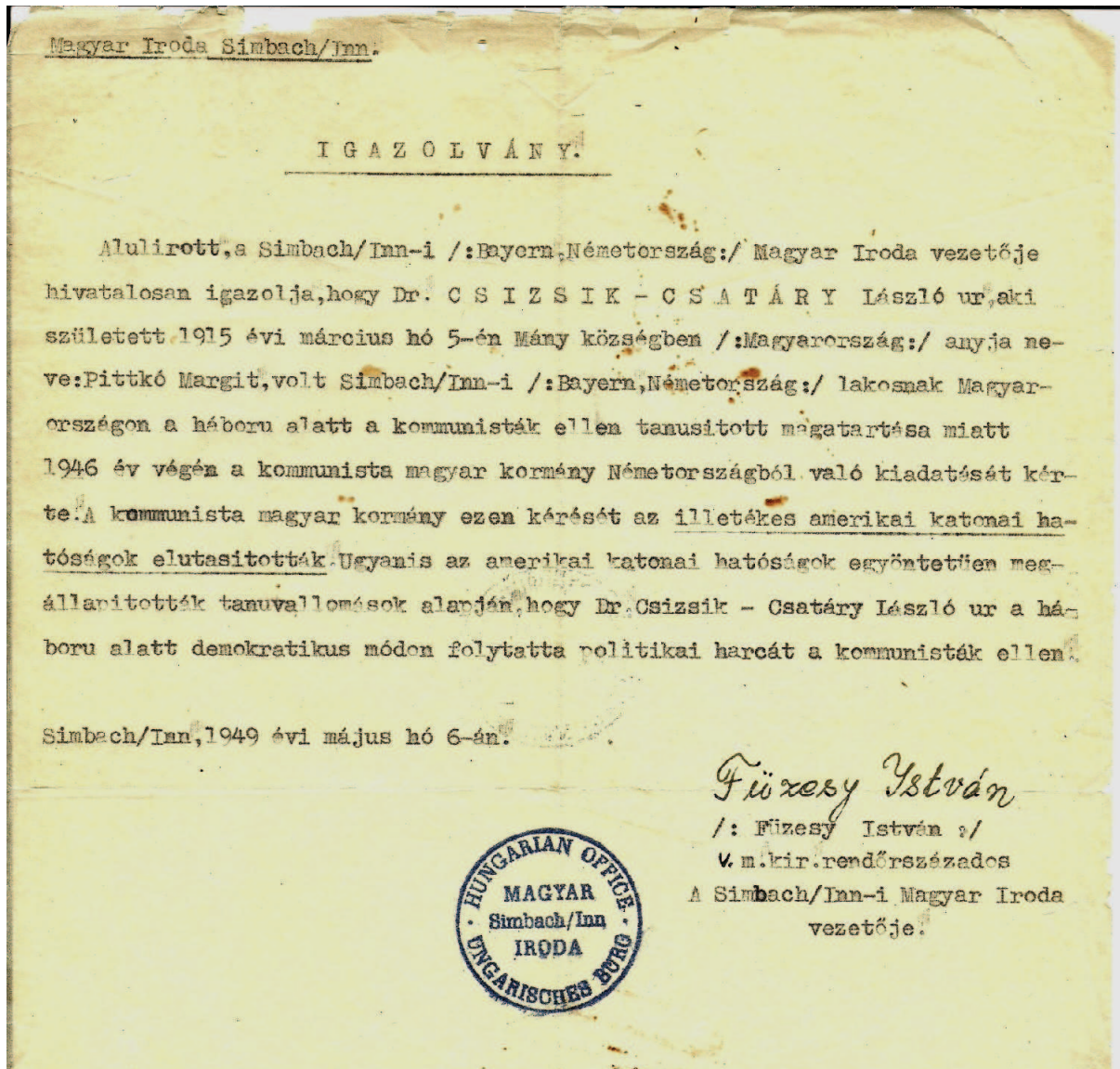
Stamp: Budapest 1959
Date: 24. JANUAR 1949
Simbach/Inn

OCT 11 1955 09:26 DEPT OF JUSTICE

Megjegyzés: Az igazolás azt tanúsítja, hogy dr. CSATÁRY László Lajos családjával együtt 1945. IV. 7-én a németországi Simbach am Inn-ben már bejelentett lakos volt. Az igazolás a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) eljárása során lett bekérve az Nemzetközi Nyomozó Szolgálat (International Tracing Service) archívumából.

Forrás ! FCCA. T 2399-96.

Igazolás a németországi Simbach am Inn városi Magyar iroda vezetőjétől

Megjegyzés: Az igazolást FÜZESY István rendőr százados állította ki dr. CSATÁRY László Lajos számára, amely szerint az USA katonai hatóságai lenyomozták háború alatt tanúsított viselkedését és azt állapították meg, hogy feladatát demokratikus módon végezte.

Forrás ! CSLL.MI.

A Kassai népbíróság dr. CSATÁRY László Lajos ellen kiadott elfogató parancsa.

Odbodka štátnaj bezpečnosti Košice.
OSLOVENSKÁ REPUBLIKA
 K č. 13.272 šcb./194... v trestnej veci proti Dr. Ladislavovi /László/ Csatárymu
 pre tr.činnosť podľa nar.33/45 Šb.n.SMR.

Popis osoby

1. Meno a priezvisko: Dr. Ladislav /László/ Csatáry Lajos
 2. Falobné meno (pseudonym) alebo prezývka: / /
 3. Rodisko (miesto, okres, krajina): Mány - Maďarsko,
 4. Deň, mesiac a rok narodenia: 4. marca 1915,
 5. Domovská obec, okres, krajina: Údejne Mány - Maďarsko,
 6. Súdna príslušnosť: Údejne maď. štát, občan,
 7. Pôrodné bydlisko: Košice, Lesná 1b,
 8. Rodinný stav: ženatý
 9. Náboženstvo: rím.kat.,
 10. Zamestnanie: býv. pol.zamestnanec
 11. Meno otca: Emil Csatáry
 12. Meno matky za sloboda: Margita, rod.Pitková,

Zvláštna znamenia:

13. Výška (malý, stredný, veľký): asi 176 cm
 14. Postava (slabá, stihla, navalitá, silná): štíhla-
 15. Vlasy (farba a strih): svetlohnedé
 16. Fyzy (farba, strih): hnedé
 17. Tvár (plná, chudá, guľatá, oválna, peňavá, od
 netvorie podobu ani): podhrubosť
 18. Čelo (vysoké, nízke, akonemé): stredné
 19. Oči (modré, sivé, hnedé, most okuliare, škri-
 pce atď.): modré
 20. Obočie (farba, srstič atď.): svetlohnedé,
 21. Nos (malý, veľký, tenký, vrcholatý, široký,
 tupý, rovný, hĺbkovitý, ostrý atď.): široký
 22. Ústia (malá, veľká, priehľadná, odstupujúca, dier-
 korotná atď.): normálne
 23. Ústa (malá, stredná, veľká, tenká, tuhá, ohu-
 mná atď.): smerne-tenká
 24. Zuby (bezdusé, vadné, veľké, malé, krivé,
 rybné atď.): správne
 25. Ruky a nohy (vľadá veľké alebo malé, nohy
 do X alebo O): normálne
 26. Reč (srdiečta, cudzí jazyk, loptavý, šepľavý
 hlas, hĺbkovo-jasný): výrečnosť normálna

Košice - Nemzetbiztonsági Részleg kösice
 Szám: 13.373 3b./194... Dr. CSATÁRY Ladislav által a Szlovák Nemzeti Tanács 33/45 Sb.
 rendeleteibe ütköző bűncselekmény elkövetésének büntettségében
 Ttud 735/47 Tk 358/48

SEMEMLYEÍRÁS

1. Családi és utónév: Dr. CSATÁRY Ladislav /László/
 2. Álnév vagy ragadványnev: / /
 3. Születési hely (helység, járás, ország): Mány - Magyarország
 4. Születési éve, hónapja, napja: 1915. március 04.
 5. Származási helység, járás, ország: állítólag Mány - Magyarország
 6. Állampolgárság: állítólag magyar
 7. Utolsó lakhely: Košice, Lesná 1b.
 8. Családi állapot: nős
 9. Felekezeti: római katolikus
 10. Munkahely: volt rendőrségi alkalmazott
 11. Apja neve: Csatáry Emil
 12. Anyja leánykori neve: szül. Pitková Margita

Különös ismertető jegyek:

13. Termet (alacsony, közepes, magas): kb. 176 cm
 14. Alkat (gyenge, sovány, köpcös, erős): sovány - gyenge
 15. Haj (színe, fazonja): gesztenyebarna
 16. Bajusz (színe, fazonja): borotvált
 17. Arc (telt, sovány, gömbölyű, ovális, szeplős stb.): hosszúak
 18. Homlok (magas, alacsony, hajlott): közepes
 19. Szemek (kék, szürke, fekete, szemüveget hord, stb.): kék
 20. Szemöldök (színe, összeszőtt stb.): gesztenyebarna
 21. Orr (kicsi, nagy, vékony, nyomott, széles, tompa, egyenes, kampós, sasar): vékony
 22. Fülök (kicsi, nagy, arányos, clálló, lyukas stb.): normál
 23. Száj (kicsi, közepes, nagy, vékony, telt, grimaszolt, stb.): arányosan vékony
 24. Fogak (hibátlan, romlott, nagy, kicsi, görbe, kiálló, mű stb.): egészséges
 25. Szakáll (hegyes, széles, kétoldali, stb.): borotvált
 26. Kéz és láb (különösen hosszú vagy rövid, X vagy O láb): normál
 27. Járás, testmozgás (ami különösen feltűnő): normál
 28. Nyelv (nyelvjárás, idegen nyelv, dadogó, suttogó, hangszin, mélyen - egyértelmű):
 kiejtés normál
 29. Tervezés (a másé a test másé részéről) /

Megjegyzés: A szlovák nyelvű elfogatóparancs tartalmazza a dr. CSATÁRY László Lajosnak tulajdonított személy-leírást. A szlovák nyelvű elfogatóparancs és annak magyar nyelvre lefordított szövege a jobb érthetőség miatt lett a dr. CSATÁRY László Lajos ellen Budapestén a Budapesti Nyomozó Ügyészség nyomozása során történt.

Forrás ! KAL. Tk 358/1948.sz. ; BNYÜ.I. nyom. 1597/2011.

XIX.sz. melléklet

Dr. CSATÁRY László Lajos számára Kassán 1943-ban kiállított útlevél 1. és 2. oldala.

Forrás ! CSLL.MI. op.cit. 499073. számú útlevél 1. és 2. oldala.

Dr. CSATÁRY László Lajos Kassán 1943-ban kiállított útlevele (3-4. oldal)

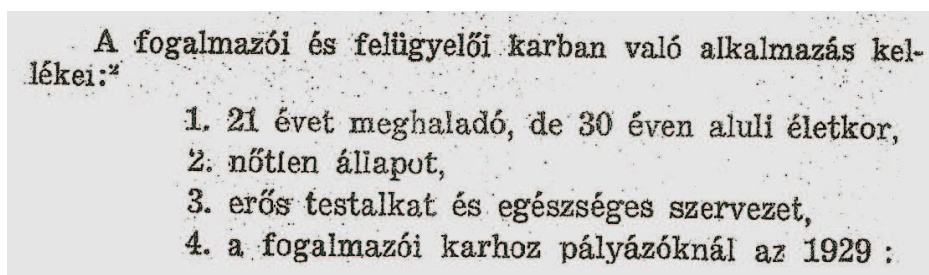
Megjegyzés: A 499073. számú útlevél 3-4. oldala dr. CSATÁRY László Lajos adataival és személyleírásával. Az útlevél különös jellegzetessége, hogy párhuzamosan tartalmazza felesége adatait és személyleírását.
Forrás ! CSLL.MI. op.cit. 499073. számú útlevél 3. és 4. oldala.

Dr. CSATÁRY László Lajos 1948-ban Münchenben kiállított német személyi igazolványa

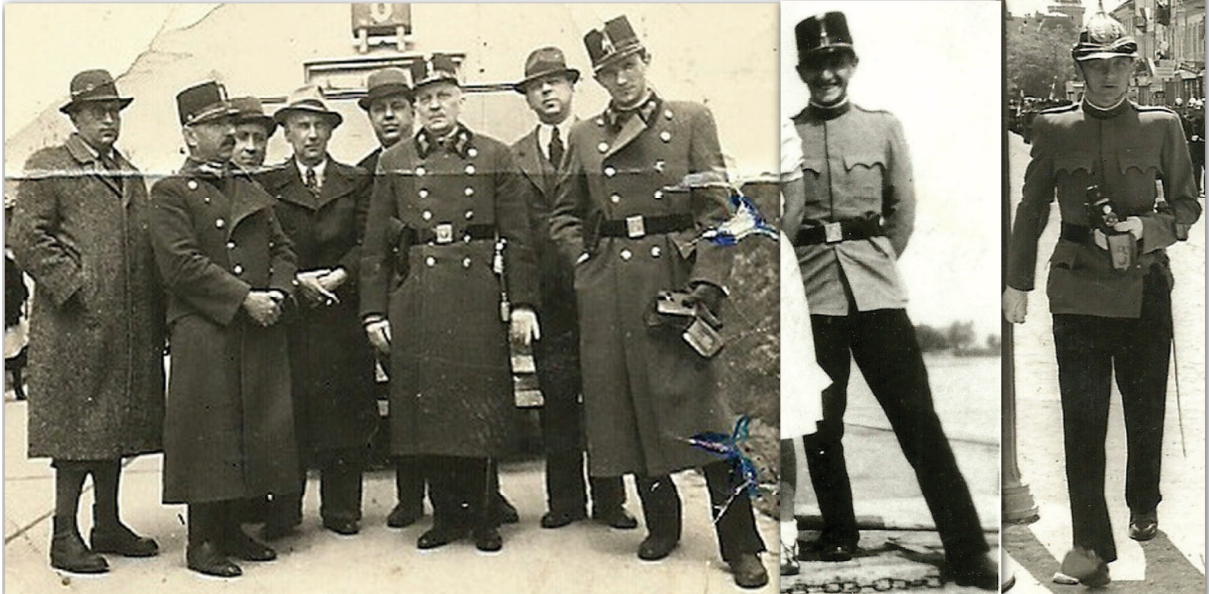
Megjegyzés: „Dr. csizsik Csatári Ladislav” számára 1948-ban Münchenben kiállított személyi igazolvány, amiben a személyleírása mellett ujjnyomata is szerepelt.
Forrás ! CSLL.MI. op.cit. B.XXVI/23453 számú személyi igazolvány.

A Magyar Királyi Rendőrség fogalmazói karba történő alkalmazás kellei

Forrás ! *A rendőrség szervezete és ügyvitele.* op.cit. 76-77.p. Budapest, 1943, Magyar Királyi Belügyminisztérium. 200 p.

Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazóról készült korabeli fényképek

Megjegyzés: A kép-montázs dr. CSATÁRY László Lajos magándokumentumaiból van összeállítva. Dr. CSATÁRY László Lajosról fennmaradt fotók, amelyeken rendőrségi formaruhában látható. A felvételeken jól látható az erős testalkat, valamint az, hogy termete kimagaslott a többi rendőr között, ami alátámasztja 182 cm-es testmagasságát. A kép, három fotó felhasználásával készített montázs. Dr. CSATÁRY László Lajos a jobb oldalon látható.

Forrás ! CSLL.MI.

XXIV.sz. melléklet

A Kanadai Igazságügyi Minisztérium 2015. IV.13-án kelt levele

 <p>Department of Justice Canada</p> <p>Crimes Against Humanity and War Crimes Section 284 Wellington Street Ottawa, Ontario Canada K1A 0H8</p>	<p>Ministère de la Justice Canada</p> <p>Section des crimes contre l'humanité et des crimes de guerre 284, rue Wellington Ottawa, Ontario Canada K1A 0H8</p> <p>Telephone: +1-613-994-2251 Facsimile: +1-613-952-7370</p>	<p>Tisztelt Csatáry Úr!</p> <p>Édesapjával, Csatáry Lászlóval kapcsolatban, 2015. február 23-án keltezett megkeresésére az alábbiakban reagálunk.</p> <p>Miképpen azt korábban is jeleztük, és amivel Ön is minden bizonnyal tisztában van, édesapja beleegyezett kanadai állampolgárságának megvonásába. Arra a kérdésre, hogy mi motiválta ebbéli döntésében, csak ő adhat választ. Miután azonban állampolgársága visszavonását ő maga önként kezdeményezte, nem volt tárgyalás, amely az édesapja bevándorlásával kapcsolatban felmerült vádakát vizsgálta volna, ennek eredményeképpen a Tanács (bíróági testület) részéről a vádakkal kapcsolatban semmiféle döntést nem is hozott.</p> <p>Miképpen azt 2013. január 31-i e-mallomban Önnek jeleztem, az Igazságügyi Minisztérium nem igazolhatja hivatalosan, hogy bármely állampolgárunkkal szemben emeltünk-e vádat vagy hoztunk-e ítéletet avagy sem. Mint akkori levelemben javasoltam, ez ügyben forduljon a Királyi Kanadai Lovasrendőrséghez (RCMP). A szükséges lépéseket az alábbi link tartalmazza.</p> <p>Remélem segíthetem.</p> <p>Tisztelettel:</p> <p>Terry Beitner Igazgató, általános jogtanácsos</p>
--	---	---

April 13, 2015

Mr. Leslie Csatory Jr.
[Redacted]

Dear Mr. Csatory:

This is in response to your letter to me dated February 23, 2015 concerning your father Leslie (László) Csatory.

As explained in previous communication, and as you know, your father's Canadian Citizenship was revoked following his withdrawal of his opposition to the revocation process. Only your father would be in a position to explain what motivated him to take this action. As a result of his decision to relinquish his Canadian Citizenship voluntarily, there was no trial concerning the immigration-related allegations made against your father, and no decision of a Court regarding the allegations.

Again, as explained in my e-mail to you dated January 31, 2013, the Department of Justice does not certify, for official purposes, whether or not charges were ever laid or convictions entered against individuals. As suggested in that correspondence, your recourse is to the RCMP. The procedure to follow can be found at www.rcmp-grc.gc.ca/cr-sj/fin-cempr2-enu.htm.

I trust you find this clarification of benefit.

Yours sincerely,

Terry Beitner
Director and General Counsel

Megjegyzés: A Kanadai Igazságügyi Minisztérium arról ad tájékoztatást, hogy nem tudják mi motiválta dr. CSATÁRY László Lajost kanadai állampolgárságáról való lemondásában, továbbá arról, hogy 1949-ben Kanadába történő bevándorlásával kapcsolatban semmiféle vádak nem vizsgáltak és ebben bírói döntés nem történt. A fotó montázsban az eredeti angol nyelvű levél mellett, a magyar nyelvű olvasható.

Forrás ! CSLL.MI.